هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

48

ساڵی/ 2008 – بەرگی چل و هەشت

چاپی یەکەم/ ساڵی 2008

پێرِست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (22) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/2 ل5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (23) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/3 ل67

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (24) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/6/8 ل101

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (25) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/9 ل123

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (26) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/10 ل163

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (27) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/11 ل213

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (28) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/17 ل269

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (29) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/18 ل351

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (30) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/23 ل385

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (31) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/25 ل427

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (32) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/6/29 ل503

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (33) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/30 ل515

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/7/23 ل533

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (32)

یەك شەممە ڕێكەوتی 29/ 6/ 2008

كاتژمێر (10)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممە ڕێكەوتی 2008/6/29 ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق بە سەرۆكایەتی بەڕێز عدنان رشاد مفتی سەرۆكی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سكرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (32)ی خولی دووەم, ساڵی (2008) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمەكانی بڕگە (1)ی مادده (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەمواركراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (32)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لە كات (10)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممە ڕێكەوتی 29/ 6/ 2008 دا بەم شێوەیە بێت:

1-خستنەڕوو وگفتوگۆكردنی پرۆژەی یاسای درێژەدان بە كارپێكردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لە هەرێمی كوردستان ژمارە (3)ی ساڵی 2006 كە لە 2008/7/16 تەواو دەبێت.

2- خستنەڕوو وگفتوگۆكردنی پرۆژەی هەمواركردنی دووەمی یاسای خانەنشینی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان ژمارە (13) ساڵی 1999 هەمواركرا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنەكەمان دەكەینەوە، بەرنامەی كار:

1-خستنەڕوو و گفتوگۆكردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بەكارپێكردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لەهەرێمی كوردستان ژمارە (3) ی ساڵی (2006) كە لە 2008/7/16 تەواودەبێت.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆكردنی پڕۆژەی هەمواركردنی (2)ی یاسای خانەنشینی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانیی كوردستان ژمارە (13)ی ساڵی 1999 هەمواركراو0

داوا لە لیژنەی یاسایی دەكەم بێن دابنیشن، هەروەها لە لیژنەی ناوخۆ ڕاپۆرتی هەیە، كاك سەردار فەرموو، لیژنەی مافی مرۆڤ، كاك محمد فرج، فەرموو0

نامەیەكی حكومەتی هەرێمی كوردستان لە 2008/6/23 داوا كراوە، كە یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لە هەرێمی كوردستان، ژمارە (3) درێژبكرێتەوە، لە بەر پێویستی ئێستای ناوچەكە بۆ دوو ساڵ، هەروەها لەهەمان كاتدا 10 ئەندام پەرلەمان لەبەرئەوەی پێیان زانیوە كە دوو ساڵەكە تەواو دەبێت ،پێش ئەوەی پشووی پەرلەمان دەست پێبكات، داواكاریان هەیە ،ئەوانیش بەهەمان شێوە داوایان كردووە ئەم یاسایە درێژ بكرێتەوە بۆ دوو ساڵ، لەبەر ئەوە دەیخەینە بەردەم بەڕێزتان، داوا لە لیژنەی یاساییش دەكەم،

پرۆژەکە بخوێننەوە، دواتر ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ و لیژنەی مافی مرۆڤ رەئیان وەردەگرین، کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کەمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا ڕاپۆرتی لێژنەی یاسایی دەخوێنمەوە، بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان-عێراق، بابەت، رای لێژنەی یاسایی، لێژنەی یاسایی لە ڕۆژی 5/ڕەزبەری ساڵی 2708کوردی، ڕێکەوتی 2008/6/26 دانیشتنێکی سازدا، بۆ تاوتۆکردنی پڕۆژەی درێژکردنەوەی کاردن بەیاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر، ژمارە 3 ساڵی 2006 کەلەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش کرابوو، حکومەت پشتگیری لێکردووە ،دوای خوێندنەوەی یەکەمی لەپەرلەمان ،لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە 31 ڕۆژی 2008/6/25 ئاراستەی لێژنەکەمان کرا،لێژنەکەمان پشتگیری لە پڕۆژەکە دەکات، بەهۆی مانەوەی ئەو هۆکارانەی یاساکەی بۆ دەرکراوە ، و بۆ پارێزگاری گیان و ئاسایش و ئارامی هاووڵاتیان و سامانیان ،تکایە، بفەرموون بۆ ئاگاداری و، پڕۆژەکە لەگەڵ ڕای لێژنە بخەنە بەردەم ئەنجومەن، بۆ گفتوگۆکردن و دەربڕینی ڕای گونجاو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن0

ئاماژەت بەوە کرد، کە حکومەتی هەرێم پشتگیری کردووە، حکومەتی هەرێم داوای کردووە، خۆی پڕۆژەی ناردووە، داوای کردووە کە درێژەی پێ بدرێت ، فەرموو، بۆ خوێندنەوەی دەقی یاساکە.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، لەهەرێمی کوردستانی عێراق0

ماددەی یەکەم :

کارکردن بەحوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، ژمارە (3) ساڵی 2006 تا 2010/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم :

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران،و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی سێیەم :

ئەم یاسایە لەڕۆژی 2008/7/17کاری پێدەکرێت، لەڕۆژنامەی فەرمی وەقایعی کوردستان بڵاودەکرێتەوە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆکارێك کەبەردەوام بوونی سەپاندنی حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بەپێویست ڕادەگرێ، هەروەها بۆ پاراستنی سەرو، ماڵ و، مڵك و، ئاسوودەیی و سەقام گیریان، ئەم یاسایە تشریع کرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی ڕاپۆرتەکەی خوێندەوە، لەسەر هینەکە ،ئێستا داوا لەکاك سەردار دەکەین، کە ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ بخوێنێتەوە، کاك اخر فەرموو.

بەڕێز اخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابەت، ڕاپۆرتی لیژنە کاروباری ناوخۆ، لە دانیشتنی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان، ڕۆژی چوار شەممە ڕکەوتی 2008/6/25 و پاش خوێندنەوەی سەرەتایی بۆ ئەم یاسایە، سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان، بڕیاریدا بەڕەوانە کردنی یاسای درێژەدان، بەکار پێکردنی یاسای بەرەنگار بونەوەی تیرۆر ،بۆ لیژنەکەمان بەمەبەستی وەرگرتنی ڕای لیژنەکەمان، بۆیە لیژنەکەمان لەڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی 2008/6/26 و ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی 2008/6/29 کۆبوونەوەی خۆی کردو، ڕای خۆی بەم جۆرە پێشکەشی ئەنجومەن دەکات، بۆ وەرگرتنی بڕیاری گونجاو، لەبەر بەردەوام بوونی هۆیەکانی دەرخستنی یاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر ،بۆ پاراستنی گیان وسەروەت و سامانی هاوولاَتیان، و پاراستنی سەقامگیری لە هەرێمەکەمان، بەشداری کردن لەپاراستنی سەقامگیری لە هەموو عێراق ،لیژنەکەمان پشتگیری لەم پڕۆژەیە دەکات،پشتگیری لەبەردەوام بوونی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بۆ دوو ساڵی تر پەسەند دەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کەواتە لیژنەی ناوخۆ پشتگیری لە پڕۆژەکە دەکات، داوا لەلیژنەی مافی مرۆڤ دەکەم، کاك محمد فرج، ڕاپۆرتی خۆیان بخوێننەوە .

بەڕێز محمد فرج احمد :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ، لەگەڵ درێژکردنەوەی ئەم یاساییەن، چونکە بەزەروری دەبینین، ئەگەر تەنانەت ولاَتیش لە حالەتێکی ئارامی دابێت، ئەمە مەسەلەیەکی زۆر گرنگە یەکێك لەو کارانەیکە یاسا دەیکات، ئەوەیە بەر لە فیعل نەصێك هەبێت، بەر لە ڕوودانی هەر ڕووداوێکی خراپ، نەصێك هە بێت، کە بتوانێت چارەسەری بکات، مەسەلەیەکی زۆر گرنکە، کە لایەزال ئیرهاب هەڕەشەی لەسەر ولاَت هەیە، ئێمە دوو تێبینیمان هەبوو ،یەکەمیان: لەسەر بەعزێ برگەی یاساکە، بەتایبەتی ئەوبوارەی کە ئیعدام لەناوبردن دەیگرێتەوە، وەزارەتی مافی مرۆڤ کۆنفرانسێکیان هەیە، یەکی مانگ لەوبارەوە کە دەیانەوێت ، یاسای ئیعدام نەمێنێت، یان بەلای کەمەوە سووك بکرێت، تەبعەن حکومەتیش لەگەڵ ئەم بۆچوونەدایە، لەم یاسایە ماددەی یەکەم،مەساحەیەکی گەورەی گرتووە لەسێدارەدان، لەبەر ئەوە ئێمە، وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ، لەگەڵ ئەوە داین کەئەم سزایە نەمێنێت، ئەگەر بمێنێت سووك بکرێت ،یانیش رووبەرەکەی کەم بکرێتەوە، ئێمە لەلێژنەی مافی مرۆڤ هەموو لەگەڵ ئەو تەوەجوهەین ،هەروەکو هەموو دنیا و

ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ لە دنیا، لەگەڵ ئەم تەوەجوهەن، ولأتە پێشکەوتووەکانیش لەگەڵ ئەوەدان، تەنها ولأتە دواکەوتووەکان لەگەڵ ئەم مەسەلەیە نین، ئەویش بەعزێکی هۆکارەکەیان دەزانین، خاڵێکی تر کە زۆر موهیمە ،هەشت مانگ لەمەوبەر یۆنامی کۆنفرانسێکیان بەست لەسەر ئەم یاسای تیرۆرە، کۆمەڵێك خاڵی زۆر گرینگیان خستەروو، ئەوانەی کە قسەیان لەسەر کرد پسپۆڕ بوون، هەندێك مولاحەزاتیان هەبوو، مولاحەزاتەکان زۆر گرنگ بوون، ئێمە لەم یاسایە، تەرکی بکەین بۆئەوەی ئەم بۆشایانەی تیانەمێنێ ،ئەو خاڵە لاوازانە نەمێنێت لە ناو یاساکە ،تەبعەن بەعزێك خاڵی گرنکیشیان باس کرد ،وتیان نە لەولأتانی عەرەبی و لەزۆر ولأتانی ئەورووپا هێشتا ئەوە بەرجەستە نەبووە، مەسەلەن بۆ نموونە ،تەبەنی کردنی بژێوی کەسوکاری ئەم تیرۆرستە، نە لە ولأتی عەرەبی و نە لە زۆر ولأتانی ئەورووپی تەبەنی نەکراوە، هەر دەڵێن سندوقێك دروست بکرێت، لەو سندوقە دەعم بکرێ، بەلأم ئافەرین بۆ ئێوە کە توانیوتانە ئەمە بکەن بە ئەرکی حکومەت، ئەم ماڵ و منداڵە سەریان لێنەشێوێت، لەوانەیە ئەوان هەر نەزانن باوکیان چی کردووە، لەبەر ئەوە ئەمە بە خاڵکی ئیجابی سەیردەکرێت، قسەکەی ئێمە ئەوەیە ئەگەر ئەمە دواناخرێ ئێستا، جێگەی خۆیەتی، بەلأم کاتێك دیاری بکەین، بۆ مراجەعەیەك بۆ مەحکەم کردن و پتەوکردنی ئەو خالأنەی کە بەلاوازی دیارن لەیاساکە، زۆر سوپاستان دەکەم 0

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش لە لیژنەی کاروباری ناوخۆ، چەند تێبینیەکمان هەبوو، لەسەر یاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر، بەتایبەتی ماددەی 1 وماددەی 2، بەلأم ئەو پڕۆژەی کە تەقدیم کرا لەلایەن ئەو برادەرانەی کە ئیمزایان لەسەری کردووە، هەروەها حکومەت ناردوویەتی، تەنها بۆ درێژکردنەوەی کارپێکردنە، بۆیە ناکرێ ئێستا ئێمە رای خۆمان بەهەمووارکردنی هەرمادەیەك یان هەر فەقەرەیەك بێت، ئێمە نیازمان وایە لە ئایندەیەکی نزیکدا پڕۆژەیەك تەقدیم بکەین ،بۆ هەموارکردنی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆرسوپاس، کەواتە لیژنەی مافی مرۆڤیش لەگەڵ پڕۆژەکەیە، ئەو تێبینیانەی کە لیژنەی مافی مرۆڤ ئاماژەی پێکرد، کاك سەرداریش ئاماژەی پێکرد، لێرەدا باسی بەرنامەی کار نیە، مەوزوعی ئیعدامیش رای جیاجیا هەیە، لەناو خودی ولأتێکدا، لە ئەمریکا هەندێك ویلایەت هەیە بەکاری دێنێت، هەندێك ویلایەت هەیە بەکاری ناهێنێت ،هۆکاری بەکارهێنان و بەکار نەهێنانی گفتوگۆیەکی زۆری لەسەرە، بەتایبەتی لەلایەن ڕێکخراوەکانی نێودەوڵەتی و، مافی مرۆڤ و ئەوانە، دەکریت لە هەر شوێنێکدا موناقەشەی لەسەر بێت ، لە کوردستانیش موناقەشەی لەسەرە، چەند ڕۆژێکی تر، کۆنفرانسەکی مافی مرۆڤ هەیە، حکومەت و وەزارەتی مافی مرۆڤ پێهەڵدەستێت، ئەوتەوەرە دێتە پێشەوە بە تەئکید، ئێمە هەر گفتوگۆیەك بکەین لەو

بارەیەوە بە هەندی وەردەگرین، بەلاٌم بۆ موناقەشە کردنی وەکو یاسا،دەبێت هەڵسەنگاندن هەبێت، دیراسەت هەبێت، دەبێت پڕۆژە هەبێت بۆ ئەوە، هەروەختێك بێت ئێمە موناقەشەی لەسەر دەکەین، مەسەلەیەکی تریش هەیە، ئەویش ئەوەیە، ئەو یاسایە رەنگە کەسێك هەبێت، یان هەڵسەنگاندنیك هە بێت بۆ ئەوەی چۆن بەکار هاتووە، ئەوەش جێگای خۆیەتی لیژنەی ناوخۆ بەرپرسە لەوە و ئەندامانی پەرلەمانیش هەرهەموویان دەتوانن رەئی خۆیان بدەن، ئەگەر پێیان وابێت ئەویاسایە وەکو خۆی جێبەجێ نەکراوە، یان کەموکورپیەکی هەیە ، دەکرێت بە پرۆژەیەك پێشکەشی سەرۆکایەتی بکەن، بۆ موناقەشە کردن، وەزیری ناوخۆش بانگ دەکەین، بەلاٌم لەوە دەچێت ئەو یاسایە تەقدیری خۆمان وایە لە سەرۆکایەتی، ئەویاسایە بۆتە هۆی ئەوەی زیاتر کۆمەڵگاکەمان بەرەو یاسایی کردن بڕوات، ئەم یاسایە وایکردووە، کە دەیان کێشە کە موعەلەق مابوون و یەکلانە کرابوونەوە، یەکلا کرانەوە، ئەوەی درابوونە مەحکەمە، ئەوەی ئازاد کران، یەعنی وایلێکرد کە لەتەحقیقا خەڵکانەکی زۆر پەلەبکرێتن لەوەی تەماشای مەلەفەکانیان بکرێت، تاوانبار ئەگەر تاوانبارە بدرێتە مەحکەمە، ئەگەر تاوانبار نیە، زووتر ئازاد بکرێت و بگەڕێتەوە شوێنی خۆی ،بۆیە هەڵسەنگاندنێکی عام بۆ یاساکە، یاسایەکی پێویست و گرنگ بووە و، ئێستاش بەردەوام بوونی هۆکارەکانی هەم حکومەت دەست نیشانی کردووە، هەم دە ئەندامی پەرلەمان، بەهەمان شێوە داوایان کردووە، پێموایە دەچینەوە سەر پڕۆژەکە، بۆئەوەی ئەگەر موناقەشەیەکیشی لەسەر هەبوو، بۆ ئەوەی بیکەین و دەنگی بۆ بدەین، فەرموو کاك عەونی، ماددەی یەکەم بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کەمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یەکەم :

کارکردن بەحوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3) ساڵی 2006 تا 2010/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کەس مولاحەزەی هەیە، لەسەر ئەو هینە، ناوتان دەنوسم، کاك زاناو کاك محمد حکیم، کاك شێروانیش، کاك زانا، فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر لە پرۆتۆکۆلەکانی موناقەشەی ئەو یاسایە کە دەرمان کرد، لەبەر دەستمە دەقی قسەی جەنابت ،هەرچەندە بەخۆت ئاماژەت پێکرد، پێش تەواو بوونی ئەم دوو ساڵە، پێویست بوو ئێمە وەکو پەرلەمان، چ لەرێگەی لیژنەوە چ لە رێگەی بانگ کردنی وەزیری پەیوەندیدارەوە تەقیمێکی ئەم یاسایە بکەین، بزانین چۆن جێبەجێ کراوە، بەڕاستی ئێمە هیچ داتایەکمان لەبەر دەست دانیە، ئێستا بزانین ئایا بەپێی ئەو یاسایە چەند کەس گیراوە؟ چەند کەس مەحکوم کراوە؟ فەقەرەکانی چۆن جێبەجێ کراون، چۆن

جێبەجێ نەکراون، بێگومان کاریگەری ئیجابی هەبووە، دەرچوونی یاسایەکە رەدعێك بوو، بۆ تیرۆرستان و، خەڵکێکی ئێجگار زۆر لەوانەیە ئیستیفادەی لەوە کردبێت، بەڵام پێم وابوو دەبوایە وەزیری ناوخۆ ئێستا لێرە بایە، یان وەزیری داد یان کێ ئاگای لە چۆنیەتی جێبەجێ کردنی یاساکە هەبوایە، هەندێك تەوزیحاتی بدایە ئەندامانی پەرلەمان، یان بەلای کەم لیژنەی ناوخۆ لەو ڕاپۆرتەیان کەمێك بە موفەصەلتر بچووبانە سەر ئەو بابەتە، بەدوایداچووبان بزانن ئەم یاسایە چۆن جێبەجێ کراوە و، چۆن جێبەجێ نەکراوە ،بەبێ تەقیم و بەبێ هەڵسەنگاندنی چۆنیەتی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە، ئێمە ناتوانین بۆ ماوەیەکی درێژ تەمدیدی ئەم یاسایە بکەین، چونکە یاسایەکی ئیستیسنائیە، جۆرێکە لە یاسایەکی تەواری لە حالەتێك کە مەشاکیل هەبێت، لەسەروبەندی دەرکردنی یاسایەکە، بارودۆخی عێراق و کوردستان، لەرووی ئەمن و ئاسایشەوە خراپ بوو، زۆر ئاڵۆز بوو، بەڵام دەتوانین بڵێین ئێستا سوپاس بۆ خوا تا ئەندازەیەکی زۆر لەسەر ئاستی عێراق و کوردستانیش باری ئاسایش بەر قەرار تر بووە و باشتر بووە، بۆیە قانونی عقوباتی عێراقیمان هەیە، زۆربەی ئەو مەسەلانەی کەلەم یاسایەدایە هەیە، چارەسەری کردووە و عقوبەی زۆر توندیشی تێدا هەیە، بۆیە من پێم وایە تەمدید کردنەوە لەوانەیە باش نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد حکیم، بفەرموو،

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دیارە لەگەڵ یاساکە داین، بوونی یاسا لەنەبوونی باشترە، بۆمان دەرکەوت کە بوونی ئەو یاسایە کۆمەڵە سوودێکی هەبووە، بەڵام دوای ئەوەی گوێبیستی ئەو دووبرایە بووین، مەسئولن لە لیژنەکانی پەیوەندیدار بەم یاسایە ،لیژنەی ناوخۆ لیژنەی مافی مرۆڤ، هەردووکیان لەگەڵ ئەوەدان کە ئەو یاسایە پێویستی بە هەموارکردنە ، بۆیە من پێشنیارەکەم کەیاساکە تاوەکو شەش مانگ تەمدید بکرێ ،تا هەردوو لیژنەی پەیوەندیدار بۆخۆیان ئەو بڕگانەی یان ئەو ماددانەی کە پێویستیانە و بە باشی دەزانن هەموار بکرێ، پڕۆژەکە گەڵاڵە بکەن ،ئێمەش لە کۆتایی شەش مانگەکە بە یاسایەکەدابچینەوە، ئەوکات یاساکەمان دەرکرد بەشێوەیەکی هەموارکراو و، تەوصیاتی ئەو کۆنفرانسەش ئەتوانین لەبەر چاو بگرین، یان ئەوەتا گوێی لەحکومەتەوە بووە، نەمانی ئیعدام وەکو عقوبەیەك لە عقوبات، ئەمانە هەموو وەکو بەرچاو ڕۆشنییەك ئەو پڕۆژانە گەڵاڵە دەکرێن، لەلایەن لیژنەی پەیوەندیدارەوە، ئێمە لە کۆتایی شەش مانگەکە دەتوانین یاساکە بە جۆرێکی دیکە دابڕێژینەوە، ئەو کات لە جیاتی دوو ساڵ دەتوانین سێ ساڵ و چوار ساڵ مەودای بۆ دابنێین، نەوەك دوو ساڵ، بەڵام من ئێستا پێشنیارەکەم ئەوەیە کە، بۆ شەش مانگ تەمدیدی بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاك شێروان، فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدرى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

دیارە پەرلەمانى كوردستان لەسەرەتادا كە ئەو یاسایەی پەسند كرد، ژمارەی یاسایی لە ئەندامانى پەرلەمان ئەم پڕۆژەیان تەقدیم كرد، ئەم پڕۆژە لەلایەن پەرلەمانى كوردستانەوە پەسەند كرا، واتە پەرلەمانى كوردستان پێشبینى ئەوەی كردووە، كە بارودۆخى كوردستان چۆنە، بەو شكلە یاساكان دەربكات، هەربۆیە دوو ساڵ دانرابوو ، ئێستاش لەبەر ئەوەی ئەزموونى ئەو یاسایە بەردەوامە پێویستە یاسایەكە بۆ ماوەی دووساڵ تەمدید بكرێتەوە ،ئەمە لەلایەك، لەلای دووەم، مەسەلەی تەعدیلى قانونەكە، زۆر شتەكى تەبیعیە ئەگەر هەڵسەنگاندن هەبێت ،تەعدیلەكە ئیعتیادیە بەسەر یاساكەدا بێتەوە، نوقتەی سێیەم : بەنیسبەت عقوبەی ئیعدام لە هەموو دونیا دوو فەریق، دوو ئیتیجاە هەیە، یەك لەگەڵ مانەوەی عقوبەی ئیعدامە، یەك لەگەڵ نەمانەوەیەتى، ئەوە هەتا وەكو جەنابت ئیشارەتت پێدا، لە وڵاتانى ئەمەریكا لەهەندێك جێگا عقوباتى ئیعدام هەیە، لە هەندێكى نیە، لە ئینگلتەرا پار تەشدیدى عقوبە كرا، لەسەر مەسەلەی موكافەحەی یاسای تیرۆر، ئەوەی كۆنفرانسەكە هیچ تەعاروزێكى لەگەڵ ئەو مەسەلەیە نیە ،كۆنفرانسەكە موجەرەد تەوصیات هەڵدەگرێ ،تەوصیات دێتە ئەنجومەنى وەزیران، لەوێوە دێتە پەرلەمان، لێرە ئەو مەوزوعە هەڵدەسەنگێندرێت، بۆئەوەی بزانین چەندى لێوەربگیرێت، چەندى لێوەرنەگیرێت، لێرەدا دەمەوێت ئیشارەت بەوە بدەم، تەنها عیلاقەی بە یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر نیە، بەڵكو عیلاقەی بە یاساكانى دیكەوە هەیە ،بە یاسای عقوبات، مانای ئەوەیە عقوبەی ئیعدام لە هەندێ بڕگە هەڵبگیرێ، پێویستە لە بڕگەكان بە تێكڕایی هەڵبگیرێ، چ ئەوەی لە قانون عقوبات هەیە، چ ئەوەی لەو بڕگانەی قانونى تیرۆر هەیە، بۆیە بە قەناعەتى من هەڵسەنگاندن زەروریە بۆ چۆنیەتى جێبەجێ كردنى بەڕێوەبردنى ئەم یاسایە و، من لەگەڵ تەمدیدەكەم بۆ ماوەی دووساڵ، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

مەبدەئیەن كەس موعارزى تەمدیدەكە نیە ،ئەوەی كاك محمد حكیم وتى، بۆ شەش مانگەكە، خۆی لە ڕاستیدا رەئیەكە، بەڵام دەبێت موبەریراتى بۆ شەش مانگەكە دیارى بكرێت، بۆچى شەش مانگ، ئێمە پێمان وایە تەبعەن وەكو هەردوو لیژنە ئاماژەیان پێی كرد، حكومەت داوای دووساڵى كردووە، لیژنەی ناوخۆ، لیژنەی مافى مرۆڤ مانعیان نەبوو بۆ ئەمە ،بەڵام كەم كردنەوەی دەكرێ هەروەختێك بێت ،كەسێك هەبێت، ژمارەیەك ئەندامانى پەرلەمان هەبێت، كە پێیوابێت كە پێداویستى ئەم یاسایە نەماوە، تیرۆر لە كوردستاندا نەماوە دەكرێ پڕۆژەیەك تەقدیم بكات، حكومەت خۆی ئەگەر هەڵسەنگاندنى هەبێت كە ئەو پڕۆژەیە پێویست ناكات جێبەجێى بكات، خۆی داوا بكات بۆ ڕاگرتنى، ئومێد دەكەین ڕۆژەك لە ڕۆژان زووتر كۆمەڵگای ئێمە پاك بكرێتەوە لە تیرۆرستان، بۆئەوەی خەڵكەكە بەگیانێكى تەبیعى تر بژیت، بەڵام دەمانەوێ لە هەمان كاتیشدا هەموو لایەك بزانن كە هەموو لایەنە سیاسیەكان ،هەموو دام و دەزگاكان

کۆکن لەسەر ئەوەی پێکەوە خەبات بکەن بۆ نەهێشتنی ئەم دیاردەیە و، مەوزوعی شەش مانگەکە ئەگەر کاك محمد حکیم موقتەرەحەکەت سەحب ناکەیتەوە، دەیخەمە دەنگەوە، کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە موداخەلەی کاك زانا، بەڕاستی ئێمەش پێمان باش بوو، ئەگەر جەنابی وەزیر لێرە ئامادەبوایە رەئی ئەویشمان گوێ لێبوایە، خاڵی دووەم جێبەجێ کردنی یاسایەکە لەوانەیە زۆر بەباشی جێبەجێ نەکرابێت، یەعنی تاخیر ئەو یاسایە بۆ جیهەتی موختەص ناردراوە، بە تایبەتی لە مەنتیقەی سلێمانی، بەڕاستی ئەم رەخنەیە بەعام لەسەر هەموو یاسایەکان هەیە، ئەو جیهەتەی کە پاش دەرچوونی یاسایەکە، بۆ جیهەتی موختەس دەنێرین زۆر بە باشی نانێرن، هیوادارین سوڵتەی جێبەجێ کردن ئەمە عیلاج بکات، بەلاّم جێبەجێ کردنەکەی ئەگەر باش نەبێت، مانای وانیە کە یاساکە باش نەبووە، یاساکە یەعنی لە زۆر منەزەماتمان دیتووە ،زۆر بەباشی یاساکە هەڵدەسەنگێنن ،برادەران لە ئیتاڵیا بەشداربوونە لە کۆنفڕانسەك هەندێك دادوەر، ئەگەر پێتان باش بێت ناوەکانیان دەڵێم ،دادوەر کاك طاهرو کاك دیندار، ئەو منەزەمەی لە وێ بوونە کۆنفرانسەکەیان کردووە، یاسای دژە تیرۆر زۆر بەباشی هەڵیان سەنگاندووە و، پێیان وابووە کە یاسایەکی زۆر پێشکەوتوو خوازبووە ،سەبارەت بەوەی کە کاك محمد حکیم باسی کرد، ئێمە دەتوانین بۆ دوو ساڵ تەمدیدی بکەین، پاش ئەوەی ئەگەر بیرۆکەیەك هات بۆ هەموارکردنی یاسایەکە، دەتوانین هەم دوو ساڵەکەش تەمدید بکەینەوە، هەم هەموارەکەی بەسەر باقیەکەش دەڕوات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار، من بۆیە تەعلیقم لەسەر قسەکانی کاك زانا نەدا، چونکە پێشترلە چەندین کۆبوونەوە ئاماژەم پێداوە، بانگهێشت کردنی وەزیر دەبێت لەسەر ئەساسی ئەوە بێت، لیژنەکان ڕاپۆرتیان هەبێت، ئەگەر لیژنەی ناوخۆ هەڵسەنگاندنێکی هەبوایە بۆ ئەم مەوزوعە، داوای لە سەرۆکایەتی کردایە، ئێمە وەزیرمان بانگ دەکرد ،پرسیارەکیش ئەگەر لە ئەندامێکی پەرلەمان هەبوایە لە سەر ئەم مەوزوعە، ئەم پرسیارەمان ئاراستە دەکرد، لەو ڕۆژەدا بانگی وەزیرمان دەکرد، بۆئەوەی وەلاّمی پرسیارەکانی دابینەوە، بەلاّم ئێستا ئەو پڕۆژەی هاتووە، بۆ ئەوە نیە، کە تۆ ئەو وەزیرە هەڵسەنگێنی ،لەبەر رۆشنایی مەسەلەیەك بێت کە پێویست بکات وەزیر لێرە بێت ،وەزیری هەرێمیش لێرەیە، ئەگەر شتێك پەیوەندی بە حکومەتەوە هەیە ، دەتوانێت وەلاّم بداتەوە ،بەلاّم لێرەدا بانگهێشت کردنی وەزیر تەنیا بۆ ئەو رەئیەیەو، حکومەت خۆی داوای کردووە، ئەگەر شتێکتان هەبوو، راپۆرتێکتان هەبوو لەم بارەیەوە لەمستەقبەل ئەوە دەکەین ،تەنیا کاك محمد حکیم، داوای ئەوەی کردووە کە شەش مانگ بێت، ئەگەر سەحبی ناکەیەوە، دەتەوێت بیخەمە دەنگدانەوە، یان سەحبی دەکەیەوە،دیارە پڕۆژەکە هی حکومەتە، داوای دوو ساڵی کردووە، لیژنەی ناوخۆ پەسەندی دەکات لیژنەی مافی مرۆڤیش پەسەند دەکات، ئەندامانی پەرلەمانیش ،یەعنی هەروەختەکیش پێویست بوو، واتە هەرسێ لیژنە، لیژنەی یاسایی، لیژنەی ناوخۆ، لیژنەی مافی مرۆڤ

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان
59

سالّی/ 2010 – بەرگی پەنجاو نۆ

چاپی یەکەم/ سالّی 2010

پێرِیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (17) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/22 ل 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (18)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/23 ل 96

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (19)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2010/6/27 ل 135

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (20) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/6/28 ل 217

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (21) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/29 ل 365

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (22) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/30 ل 377

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی حەوتەم لە بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای زانکۆ تایبەتیەکانی هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژەیە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، لە (45) مادده پێکهاتووە، لەگەڵ هۆیەکانی دەرکردنی یاساکە، ئەو بەڕێزانەی کە واژوویان کردووە لەسەر پرۆژەکە:

1- سۆزان شهاب نوری.

2- تارا تحسین ئەسعەدی.

3- دانا سعید سۆفی.

4- ئەڤین عمر احمد.

5- دڵشاد شهاب حاجی.

6- بکر کریم محمد صالح(ئاسۆ).

7- عمر صدیق هەورامی.

8- د.بەشیر خلیل حەداد.

9- کەیلی ئەکرم مەنتك.

10- تارا عبدالرزاق محمد.

داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین، ئەو پرۆژەیەش ڕەوانەی لیژنەکانی تایبەتمەندو ئەندامانی پەرلەمان بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستاش ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پەروەردەو فێرکردنی باڵاو توێژینەوەی زانستی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، ئێستا بەنیسبەت خاڵی هەشتەم لەبەرنامەی کار، خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

بەڕێز جەنابی وەزیر سبەی دەگاتەوە ئێرە، لەگەڵ ئەوە وەفدە دێت، بۆیە جارێکی تر دەیخەینە پێش ئێوەی بەڕێز، بۆ ئەوەی دوا بخرێت بۆ جەلسەی داهاتوو، کە جەنابی وەزیر خۆی حازر بێت لێرە باشە، چونکە خۆی زۆر ئیلحاحی کردو داوای کرد لە ئەسنای موناقەشە وجودی هەبێت، ئێمەش بە گرنگمان زانی، ئێستا بۆ ئێوەی بەڕێزە، ئایا دوای بخەین بۆ جەلسەی داهاتوو؟ کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، یەك کەس لەگەڵدا نییە دوابخرێت، پێشنیارێك هاتووە داوا دەکەن کە پرۆژەی بڕیار دانانی جەژنی ئێزیدییەکان حەوالەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیش بکرێت، هەرچەند ئەمە دینێکی مەخصوصە، بە پێویستمان

زانی کە لیژنەی یاسایی بڕیاری لێ بدات، لەگەڵ ئەوەش ئاراستەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیشی دەکەین، سوپاس، کەرەم بکەن بۆ خاڵی نۆ لە بەرنامەی کار، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا دەقی پرۆژەکەتان بۆ دەخوێنینەوە، سەبارەت بە قانونی بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە زمانی عەرەبی.

مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب رقم (3)
لسنة 2006 في اقليم كوردستان – ا لعراق

المادة الاولى:

يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 2013/7/16.

المادة الثانية:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ 2010/7/17 وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قانون مكافحة الارهاب موجباً وحماية لحياة المواطنين وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم فقد شرع هذا القانون.

ئێستا دەقی پرۆژەکە بە زمانی کوردی دەخوێنینەوە:

پرۆژە یاسای درێژەدان بەکارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان – عێراق

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی (2010/7/17)وە کاری پێدەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بلاّو دەکرێتەوە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆكارێك كە بەردەوامبوون و سەپاندنی حوكمەكانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە پێویست را دەگیرێت، هەروەهاش بۆ پاراستنی سەرو ماڵ و موڵكی هاووڵاتیانی هەرێم و ئاسوودەیی و سەقامگیرییان، ئەم یاسایە دانرا.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێستا دەقی رەئی لیژنەی یاسای بە زمانی عەرەبی بۆتان دەخوێنمەوە:

الى/ رئاسة برلمان كوردستان - العراق

م/ تقرير حول مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب

اجتمعت لجنة الشؤون القانونية يوم الاحد30/جۆزەردان/2710كوردي المصادف ليوم 2010/6/20 الميلادية لدراسة مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب في اقليم كوردستان - العراق المرقم (3) لسنة 2006 المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الأولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (15) فى 2010/6/20. وبعد المناقشة والمداولة تؤيد اللجنة جميع مواد وبنود المشروع المقدم.

راجين التفضل بالأطلاع وعرض أصل المشروع ورأي اللجنة القانونية بشأنه على البرلمان للمناقشة وأبداء الرأى المناسب والتصويت.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

تكایە بە كوردیش بخوێنەوە.

بەڕێز عونی كمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ/سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان - عێراق

بابەت/ راپۆرتی لێژنەی یاسایی سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە كارپێكردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر

لیژنەی كاروباری یاسایی كۆبۆوە لە رۆژی30/جۆزەردان/2710ی كوردی بەرامبەر بە 2010/6/20ی زاینی بۆ تاوتوێ كردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە كارپێكردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی كوردستان، كە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشكەش كراوە، دوای خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژەكە لە دانیشتنی ئاسایی پەرلەمان ژمارە (15) لە رۆژی 2010/6/20

ڕەوانـەی لیژنەکـەمان کـراوە، دوای گفتوگۆکردن و تـاووتوێ کردنـی پرۆژەکە، لیژنـە پشـتگیری لـە هـەموو ماددەو بڕگەکانی پرۆژەکە دەکات وەکو ئەوەی کە هاتووە.

تکایە ئاگاداریی بفەرموون و ئەسڵی پرۆژەکە وڕای لیژنەی کاروباری یاسایی لـەم بارەیـەوە بخرێتـە بـەردەم پەرلەمان، بۆ تاووتوێ کردن و دەربڕینی ڕای گونجاو لە بارەیەوەو، دەنگدان لەسەری. لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێروان کەرەم بکە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هـەر بـۆ ئاگـاداری بـەڕێزان ئەنـدامانی پەرلـەمان یاسـای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر لـە سـاڵی 2006 لـەم پەرلەمانە پەسند کراو ماوەکەی دوو ساڵ بوو، پاشان جارێك تەمدید کراوە، تەمدیدی دووەم بـۆ دوو سـاڵی تـر بـوو، ئـەویش 2010/7/16 تـەواو دەبێـت، لەبـەر ئـەوەی پەرلـەمان لـەو ماوەیـە لـە پشـوو دایـە، ئـەم پرۆژەیە تەقدیم کرا، بۆ ئەوەی دووبارە ئیعادەی نەزەر بکرێتەوە لە تەمدیدی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی ناوخۆ ڕاپۆرتان نییە لەسەری، لیژنەی ناوخۆ کەرەم بکە.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئەمە دەقی ڕاپۆرتی دانیشتنەکەی لیژنەی ناوخۆیە.

بۆ/سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بابەت/ ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006

پاش ئاراستە کردنی دەقی پرۆژە یاسـای درێـژەدان بـەکارپێکردنی یاسـای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر ژمـارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستـان لەلایـەن سـەرۆکایەتی پەرلـەمانی بـەڕێزەوە بەنووسـراوی ژمـارە (ك362) لە 2010/6/21 لیژنەکەمان لە کۆبوونەوەی ڕۆژ چوار شەممە ڕێکەوتی 2010/6/23ی زایینی کۆبوونـەوەی دووەم لـە ڕۆژی یـەك شـەممە ڕێکـەوتی 2010/6/27 گفتوگـۆو ڕاگۆڕینـەوە کـە لـەنێوان ئەندامانی لیژنە سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لـە هـەرێمی کوردسـتان، بۆیـە لیژنـە بـەم شـێوەیە ڕای خـۆی دەردەبڕێـت سـەبارەت بـە پرۆژە یاساکە:

بە مەبەستی تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر ژمـارە (3)ی سـاڵی 2006 لـە هـەرێمی کوردسـتان، لـە ئـەنجامی گفتوگـۆو ڕاگۆڕینـەوە، لیژنەکـەمان پشـتگیری لـە

درێژکردنەوەی پرۆژە یاسایەکە دەکات تا کۆتایی ساڵی 2011 و دوا بڕیاریش هی بەڕێزتان و پەرلەمانی کوردستانە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ماددەی یەکەم.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى:

يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 2013/7/16.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەکوردیش کەرەم بکەن.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی پشتگیری ماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەندامانی پەرلەمان، ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسەی لەسەر بکەن، دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان تۆمار بکەین، بەڕێزان، ئەم بەڕێزانە ناویان تۆمار کراوە (رێزدار د.احمد ابراهیم، رێزدار ایوب نعمت، رێزدار د.زانا، رێزدار دانا سعید، رێزدار احمد سلێمان، رێزدار شڤان احمد، رێزدار شوان کریم، رێزدار عدنان عثمان، رێزدار عظیمة نجم الدین، رێزدار سیوەیل عثمان، رێزدار نەریمان عبداللە، رێزدار د.رەفیق صابر، رێزدار سمیر سلیم، رێزدار عمر نورەدینی، رێزدار گۆران ئازاد، رێزدار ئاشتی عزیز، رێزدار عبدالرحمن حسین، رێزدار بێریڤان اسماعیل)، کەسی تر هەیە؟ نییە، رێزدار د. احمد کەرەم بکە.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئـەو یاسـایە بەڕاسـتی هەنـدێك تێبینـیم لەسـەر هەیـە، هەنـدێك لـە ئەحكامـەكان دەتـوانین بڵـێین قاسـین، هەندێك ئەحكامی تێدایە زۆر توندە، بەڕاستی لە جێ بـەجێ كردنیشـدا رەنگـە ئـەو جیهەتانـەی، یـان ئـەو لایەنانەی كە ئەو یاسایە جێ بەجێ دەكەن، بەپێی ئەوەی هەندێك لەو ماددانەی كە لـە یاسـاكەدا هـاتوون، پێموایە لە چەند ساڵی رابردوودا مامەڵە بەو شـێوەیە لەگـەڵ ئـەو كەسـانە نـەكراوە، كـە بـەناوی تـیرۆرەوە گیراون، یـاخود زینـدانی كـراون، ئێمـە بەڵگـەمان لەدەسـتەوەیەو داوەمانەتـە سـەرۆكایەتی پەرلـەمان، چـەند كەسێك گیراون لەهەرێمی كوردستان لەلایەن ئاسایش و دەزگای دژە تیرۆرەوە، بەلاَم هەندێكیان تـاكو ئێسـتا دادگایی نەكراون، هەندێكیان تاكو ئێستا بێ سەرو شوێنن و شوێنەواریان دیار نییە، لەبەر ئەوە من لەگـەڵ ئەوە نیم بەو صیغەیەی ئێسـتا كـە لـە یاسـاكە هەیـە، بەڕاسـتی درێـژ بكرێتـەوە، ئـەو یاسـایە پێویسـتی بـە هەموار كردن هەیە، بۆ ئەوەی زەمانەتی زیاتر هەبێت بۆ ئەو كەسانەی كە بە تۆمەتی ئیرهـاب و تـیرۆرەوە دەستگیر دەكرێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەی نیزامی كەرەم بكە.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

رەوایە ئەگەر ئینسان، مرۆڤ وەكو ئەندام پەرلەمان تێبینی لەسەر هەر یاسایەك هەبێت، رێگای خۆی هەیـە ئێمە دەتوانین پرۆژەی هەموار كردنی یاسا بكەین، ئەمڕۆ ئێمە دانەنیشتووینە موناقەشەی یاساكە بكـەین، ئەمڕۆ ئێمە پرۆژەیەكمان لەبەردەستە، بۆ درێژ كردنەوەی، ئەگەر تێبینیمان هەبێت دژی درێژ كردنـەوەی بە ئەساس، یان پێشنیارێكمان هەبێت دەتوانین موناقەشەی بكەین، بۆیە من دەبینم گفتوگۆ كـردن لەسـەر خودی یاساكە لە دەرەوەی ئەم ئەركەیە، كە ئێستا پێمانە، بۆیە بە نوقتەی نیزامی دەزانم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان، پێشنیار، پرۆژەیەك لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بۆ تەمدیـد كردنـی كراوە، سێ ماددەیە، هەندێك بەڕێز نایانەوێت تەمدید بكرێت، با رەئی خۆیان بدەن، زۆر وازیحـە، زۆر زۆر تەبیعیە، رێزدار ئارام فەرموو.

بەڕێز ایوب نعمت قادر(ئارام):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵ بوونی ئەوەم كە یاسایەكی تایبەت و جێگیر هـەبێت سـەبارەت بـە تـیرۆر، چونكە بەڕاسـتی ئـەم دیاردەیە تـەنها پەیوەست نییـە بـە كوردسـتانەوە، بـەڵكو دیاردەیـەكی جیهانییـە، بـەلاَم كۆمـەڵێك تێبـینی، یـاخود كۆمـەڵێك كـەموكورتی لـە خـودی یاسـاكە هەیـە، كـەوا دەكـات دەنـگ نـەدەین بـەوەی كـە تەمدیـد بكرێتەوە، بەڵكو هەوڵ بدرێت بـۆ ئـەوەی یاسـایەكی هـەمواركراو پێشـكەش بـە پەرلـەمان بكرێـت، یـەكێك لەوانە ئەم یاسایە كاتی بۆ دانراوە، هەر دوو ساڵ جارێك دەبێـت تەمدیـد بكرێتـەوە، كـە ئـەوەش وا پیشـان

دەدات کە ئەمە یاسای حاڵەتی کتوپڕییە، حاڵەتی تەواری، کە لە زۆر وڵاتەکاندا هەیە، کە هەمیشە وا پیشان دەدەین بۆ دەرەوەی کوردستان، کە کوردستان لە حاڵەتێکی نائاساییدا دەژی، کە ئەمەش زیانێکی زۆر بە هەرێمی کوردستان دەگەیەنێت لە رووی ئابووری و سیاسییەوە، کە پێچەوانەی ئەو واقیعەی کوردستانیشە، کە ئێمە هەموو جار ئەوە دەسەلمێنین کە کوردستان لە حاڵەتێکی ئاسایش و ئاشتیدا دەژی، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ سەبارەت بە دەقی یاساکە، ئەگەر بێتو سەرنج بدەین لە هەموو بڕگەو ماددەکانی، تەنها موعالەجەی ئەمنی تیرۆری کردووە، کە لەڕاستیدا ئەگەر بێتو سەیری زۆرێك لەو وڵاتانە بکەین، کە راستەخۆ گیرۆدە بوون بە دەست تیرۆرەوە، موعالەجەی تیرۆریان بە کۆمەڵێك بواری تریش کردووە، تەنها بە موعالەجەی ئەمنی چارەسەری تیرۆر ناکرێت، لەڕووی ئابوورییەوە، لەڕووی کۆمەڵایەتییەوە، لەڕووی رۆشنبیری و ئاینیشەوە.

خاڵی سێیەم/ واباشتر بوو کە بەڕێز وەزیری ناوخۆ بێتە پەرلەمان، لەلایەن پەرلەمانەوە میوانداری بکرایە، بۆ ئەوەی راپۆرتێك پێشکەش بە پەرلەمان بکات، رادەی جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە لە ماوەی ئەم چوار ساڵە، چونکە بێ گومان کاتێك یاسایەك جێ بەجێ دەکرێت، ئەو کاتە کەموکورتیەکانی دەردەکەوێت، هەروەها ئیجابیات و سلبیاتیشی دەردەکەوێت، بۆ ئەوەی ئەندام پەرلەمانەکان بەرچاویان رۆشن بێت، ئەو کاتە دەنگ دەدەن لەسەری، یان نا، هەروەها لەڕووی یاساییشەوە، بەڕاستی کۆمەڵێك بڕگەو مادده هەیە، کە کەموکورتی تیایە، وازیح نییە، کەوا دەکات کە ئەو جیهەتانەی جێ بەجێی دەکەن پێشێلکاری لە مافی مرۆڤدا بکەن، وەکو بڕگەی دوو/ ماددەی چوار، بڕگەی پێنج/ مادددەی سێ، زۆرێك لە بڕگەو ماددەکانی تریش و، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار زانا رەئوف فەرمووو.

بەڕێز د.زانا رؤوف حمەکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا دەبێت من ئەوە بڵێم کە من لەگەڵ تەمدید کردنی ئەم پرۆژە یاسایە نیم، لەبەر چەند هۆکارێك: یەك/ لەبەر ئەوەی لەگەڵ جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە، دەبێت ئەوە بزانین تەبیعەتی قانونەکە لە رۆژی دەرچوونیەوە سەبغەیەکی موەقەتی هەبووە، یاسا لە رووی زەمەنیەوە، یاسایەکت هەیە بۆ زروفێکی کاتی دادەنرێت، یاسایەکی موەقەتی بۆ دادەنێن، کاتێك کە باس لە تەمدید کردنی ئەو قانونە دەکەین، دەبێت تەبریرێکی ئەوەندە بەقوەتت هەبێت لە رۆژی دەرچوونی یاساکەوە هەمان پاساوی تر هەبێت، بەلاّم ئێمە لە ئەرزی واقیعدا هەمان تەبریرمان نییە، ئێمە لەگەڵ جێ بەجێ کردنی یاساکەدانین، بەلاّم چەند هۆکارێك هەیە، دەبێت لەبەرچاو بگیرێت، موشکیلەی ئیرهاب کە لە هەرێمی کوردستاندا هەبووە، بەپلەی یەکەم موشکیلەی یاسا نەبووە، لەبەر ئەوە ئێستاش ئەگەر ئەو یاسایەش جێ بەجێ نەکرێت، ئێمە

دەتوانین بەو یاسا پەیڕەو کراوانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا هەیە ناویشی یاسای سزادانی عێراقیە، دەتوانین بەو یاسایە، ئەو سەرچاوانەی کە پەیوەندی هەیە بە چارەسەر کردنی کێشەو تیرۆرەوە لە هەرێمی کوردستان ئێمە بتوانین چارەسەری بکەین، ئەمە یەکەم.

دووەم/ جێی خۆیەتی بەڕاستی بپرسین لەناو ئەم یاسایە نووسراوە پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان جێبەجێ بکات، بەڵام کە دوایی دێتە سەر واقیعی فیعلی، جاری وا هەیە ڕەنگە دەزگایەك جێبەجێی بکات، کە بەشێك نیە لە ئەنجومەنی وەزیران، ئەوەش دیسانەوە پێویستە هەڵوێستەی لەسەر بکرێت، دەکرا ئەگەر ئێمە ناچاریش بووین، بەش بە حاڵی خۆم، لەگەڵ ئەو پاساوەشدا نیم کە بۆ ئەو پێشنیازە هاتووە، لەبەر ئەوەی کە بە هەمان ئەسباب، ئێستا تیرۆر لە هەرێمی کوردستاندا هەیە، بەڵام لە هەمان کاتدا ئەو شتەی کە باس دەکرێت، ئەو دەستگایە، مەفرووز بوو بە بڕگەیەك ئەوەی بۆ ئیزافە بکردایە، چونکە تەنها وەزارەتی ناوخۆ سەرپشکە لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، ئیزافەتەن بۆ ئەوە، دەبێ قەناعەتی تەواویشمان هەبێ، ئەو یاسایە مادام صەبغەی موەقەتی هەیە، کەواتە حدودێك دانێتەوە بۆ حوریەتی هاوڵاتیان، تۆ بەرامبەر جێبەجێ کردنی یاسای ئیرهابدا، تەبیعەتی موەقەتت پێداوە، بە دوو ساڵ جارێك تەمدید دەکرێ، بە داخەوە ئەوەیان بۆ سێ ساڵیش تەمدید کراوە، ڕەنگە پەیوەندی هەبێ بەوەی کە مادام لەگەڵ ئەو خولەی پەرلەمانیشدا هەبێت، چونکە ئەوانەی پێشوو بۆ دوو ساڵ تەمدید دەکرێت، ئەو جارە بۆ سێ ساڵ تەمدید دەکرێت، یەعنی لە هەمان کاتدا دەبێت ئەوە بزانین، خۆزگە بوایە ئێمە لە جیاتی ئەوەی موناقەشەی پرۆژەیەکمان بکردایە بۆ فراوان کردنی حوریەتەکان، نەك بۆ تەقیید، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار دانا سعید، کەرەمکە.

بەڕێز دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە درێژکردنی ئەو یاسایە بۆ سێ ساڵ زۆرە، لەبەر ئەوەی لە چوار ساڵی ڕابردوودا، دوو ساڵ، دوو ساڵ درێژ کراوەتەوە یاسایەکە، پێموانیە ئێستاش وەزعی کوردستان خراپتر بێ لەو چوار ساڵەی ڕابردوودا، ئەگەر موقارەنەی بکەین هیچ شتێکی لەو بابەتانە زۆر بەرچاو و کاری تیرۆرستی یەکجار ئاوا ڕووی نەداوە، پێمان وابێ کە دەبێ کاتێکی زیاترمان هەبێ، هەروەها لە زۆر ئەو وڵاتانەی کە لە دوای (11) سەپتەمبەرەوە، کار بە یاسای دژە تیرۆر دەکەن، ساڵ بە ساڵ تازەی دەکەنەوە، واتا زیاتر نا لە ساڵێك، لە یەك ساڵ زیاتر، لەبەر ئەوەی ئەوانیش حیسابی، بابڵێین وەزعی ئەمنی و ئاسایشی خۆیان دەکەن، هەروەها بیر لەوەش دەکەنەوە کە ئەو یاسایە نەبێتە ڕێگایەك لەبەردەم هەندێ ئازادی، یاخود بە شێوەیەکی خراپ بەکار نەیێت، جا بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو یاسایە یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، هەروەها بە ڕەچاوکردنی ئەوەی کە زۆر لە ئەندامانی پەرلەمان ئاماژەیان بەوە دا کە یاساکە کەم و کوڕی تێدایە، پێویستی بە

هەمواركردن هەیە، من پێموایە لە خیلالی ئەو ساڵەدا دەكرێ پرۆژەی هەمواركردنی یاساكەش تەقدیم بكرێت، ئەو كات یاسایەكی باشتری پێشكەش بكرێ، بۆیە من پێشنیار دەكەم یەك ساڵ درێژ بكرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار بیلال، كەرەمكە.

بەڕێز أحمد سلیمان عبدالله (بلال):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من دەستخۆشی لەو بەڕێزانە دەكەم كە یاساكەیان ڕەت كردەوە، منیش بەڕاستی ئەو یاسایە ڕەت دەكەمەوە، پێموایە پێویستی بە تەمدید كردنەوە نیە، لەبەر ئەو خاڵانە:

1-ئەگەر ئەو یاسایە پێویست بوایە، دەبوایە حكومەت خۆی داوای تەمدیدی بكردایە، چونكە لە خولی پێشتر بۆ تەمدید كردنەوە دوو ساڵ حكومەت خۆی داوای كرد و پەرلەمان موصادەقەی لەسەر كرد، بەڵام من ئەو جارە دەبینم ئەندامانی پەرلەمان موصادەقەیان لەسەر ئەوە كردووە، پێش حكومەت كە تەنفیزی ئەو یاسایە دەكات.

2-دەبوایە دوای ئەوەی لە ساڵی 2006 وە ئەو یاسایە هەیە، بۆ دوو ساڵ دانراوە، كە یاسایەكی موەقەتە، دواتر بۆ دوو ساڵی تر تەمدید كراوەتەوە، ئێمە وەكو ئەندامانی پەرلەمان هیچ ئامارێكمان لەبەر دەستدا نیە، كە بزانین ئایا چەند كەس بەو یاسایە حوكم دراون و سزا دراون، ئایا بوونی ئەو یاسایە بۆ ئێمەی خەڵكی كوردستان زەرووره یان نا؟ گرنگی ئەو یاسایە چیە؟ من نازانم جیهەتی تەنفیز لەو یاسایە كێیە؟ ئەگەر چی نووسراوە ئەنجومەنی وەزیران، بەڵام من پێموانیە ئەنجومەنی وەزیران تەنفیزی ئەو یاسایەی كردبێت، چونكە بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران لە خولی پێشوو باسی ئەوەی كرد كە ئەوان تەنفیزی ئەو یاسایە ناكەن، جیهەتی تر هەیە كە سەر بە حكومەت نیە، تەنفیزی ئەو یاسایە دەكات، ئەوەش بۆخۆی جێی پرسیارە، وەكو كاك د.زاناش باسی كرد بەڕاستی، دەلیلیشمان بۆ ئەوە زۆرە، نامەوێ بچمە وردەكارییەكان، قازانجەكانی ئێمە نازانین بەڕاستی بۆ ئەو یاسایە چین؟ ئایا هیچ قازانجێكمان لێ كردووە؟ یان ئامارەكان چۆنن؟ چەند كەسی پێ سزا دراوە؟

3-سزاكانی كە لە یاسای دژە تیرۆر دانراوە، زۆر قورس و سەنگینن، هیچ ڕەحمێكی تێدا نیە، وەك لە ماددەی چوار و خاڵی دووەمدا هاتووە، چەند ماددەی تریش كە جێی ماددەكان لاستیكین، دەتوانرێ بە جۆرەها شێوە بەكاربهێنرێت، وای لێبكرێت چۆنت بوێ، وا بكاری بێنی بۆ خۆت، زیاتر لە مەصلەحەتی تەنها دەسەڵاتە، خەڵكی سڤیل (civil)، یەعنی خەڵكی مەدەنی كەمترین دەسەڵاتی تێدا هەیە، كە ئەگەر ئەو یاسایە پێ سزا دەدرێ، وا دەرنەچوو، جوابەكەی چی دەبێ؟ یان با بڵێین دەتوانێ چی بكات؟ چونكە دەلیلیشمان بۆ ئەوە هەیە، چەندین كەس سزا دراون، دواتر لەسەریان نەسەپێندراوە ئەو دەستگیر كردنە، یان بڵێین ئەو سزایەی كە لەسەریان نەسەپێنراوە، دەركەوتووە كەوا نیە، بەڵام هەرواش ڕۆیشتووە و تا

ئێستا به مەزلوومی خۆیان دەناڵێنن، من بۆیە داوا دەکەم له بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز، کە ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، چونکە بەڕاستی هەم پێشێلکردنی مافی مرۆڤی تێدایە، هەم ئەگەر من خۆشم دەنگ بەو یاسایە نادەم، لەبەرچی؟ لەبەر ئەوەی من پێموایە هەر کەسێك بەو یاسایە سزا بدرێ، من خۆم پێموایە لای خوای گەورە گوناحبار دەبم، بۆیە داوا دەکەم له هەموو بەڕێزانیش کە دەنگ بەو یاسایە نەدەن و ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان أحمد، کەرەمکە

بەڕێز شڤان أحمد عبدالكريم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەو یاسایە بە یاسایەکی زۆر پێویست دەزانم بۆ هەرێمی کوردستان، وەختی خۆشی دانرا، لەسەر ئەو ئەساسە پێویستە دانرا، چونکە لە کەس شاراوە نیە کە هەڕەشەی تیرۆر لە چ ئاستێکدایە؟ کە لە عیراق مەسەلەیەکی وازحە کە بە نموونەی یەکەم لە پاش ئەفغانستان دێت، بۆیە ئەو یاسایە، یاسایەکی زۆر زۆر پێویستە بۆ هەرێمی کوردستان، درێژکردنەوە و تەمدید کردنەوەکەی زۆر بە پێویست دەزانم، بەڵام تەنیا بۆ دوو ساڵ، وەکو ئەوەی دەورەی پێشتر، نەك لەبەر ئەوە، پاش دوو ساڵی تر نازانین چ دەبێت؟ بەس ئەو تەریقەی کە دانرا من دەبینم ئیحتیماله لەو ئەسنایە، لە ئەسنای ئینتیخابات، فریای درێژکردنەوە، یان ئیلغاکردنەوە نەکەوین، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئیتیفاق بۆ دوو ساڵ بکرێت، بۆ ئەوەی بە ئیسراحەت لە دوو ساڵەکەدا چارەسەری ئەو یاسایە باشتر بەدەرکەوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان کەریم، کەرەمکە.

بەڕێز شوان عبدالكريم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری پێشنیاری هەر دوو لێژنەی بەڕێز دەکەم بۆ درێژ کردنەوەی کارکردن بەو یاسایە، چونکە بەڕاستی هەموومان دەزانین موسەبیباتی دەرکردنی ئەو یاسایە، چ لە ئاستی کوردستانەوە بێت، لە عیراقیشەوە، هەروەها له هەموو جیهاندا وەکو خۆی ماوە، تیرۆر بەڕاستی دیاردەیەك نیە لەو سەردەمەی کە ئەو یاسایە دەرچووبێت، لەو فەترەیە هەبووبێت، دوایی نەمابێت و ڕەوی بێتەوە، بەداخەوە تا ئێستا تیرۆر لەسەر ئاستی جیهانەوە، بە تایبەتی لەسەر ئاستی عیراقیش بووە؟ بە دووریشی نازانین لە کوردستانیشدا جارێکی تر سەر هەڵداتەوە، یان هەوڵی ئەوە بدەن کە کاری تیرۆرستی، یان گرووپە تیرۆرستەکان کاری تیرۆرستی ئەنجام بدەن، بە تایبەتی کە ئێمە لە کوردستاندا هەموومان فەخر بەوە

دەكەین، خەڵكیش و حكومەتیش، كە ئاشتی و ئارامی بەرقەرارە، ئەوە بەڕاستی بۆتە دیاردەیەك كە زۆر ناحەز دەیەوێت ئەو وەزعە تێك بدات، من پێموایە ئەوانەی كە لە پێش هەموویانەوە گرووپە تیرۆرستییەكانن كە دەیانەوێ ئەو وەزعەی كوردستان تێك بدەن، لەبەر ئەوە من پێمواییە ئەو یاسایە بە حوكمی ئەوەی ماددەكانی، كە ماددەكانی عقوباتی تێدایە، زۆر ڕادیعە، زۆر توندە، ڕێگری دەكات لە ڕوودانی كاری تیرۆرستی، هەمووشمان دەزانین لە كوردستاندا قوربانی دەستی تیرۆر كەم نییە، من بۆخۆم پشتگیری لە درێژكردنەوەی یاساكە دەكەم، وەكو هاوكاریشم كاك شڤان گوتی، من لەگەڵ ئەوەدام كە دوو ساڵ، چونكە لە ئەساسیشدا یاساكە خۆی بۆ دوو ساڵ دەركراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار عدنان عوسمان، كەرەمكە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە وەكو پرینسیپ هەر هەموومان لەگەڵ ئەوەین كە یاسایەك هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر، بە هەموومانەوە بوەستین دژ بە تیرۆر، بەڵام كە قسە لەسەر ئەو یاسایە دەكرێ، لە ڕاستیدا من بە سێ هۆكار، بۆ ئەوەی بە كورتی قسە بكەم، سێ هۆكار بە پێویستی دەزانم ئەو یاسایە چیتر كاری پێ نەكرێ لە كوردستاندا، ئەو موسەبیباتانەی كە تەبعەن هۆیەكانی دانانی ئەو یاسایە كە لەو یاسایەدا، لەو پرۆژەیەدا باس دەكرێت، لە ڕاستیدا دوورو نزیك پەیوەندی بە برگەی یەكەمەوە نیە، بە ماددەی یەكەمەوە نیە، بۆ درێژ كردنەكە، ئەگەر ئەوانە بكەین بە هۆكارێك بۆ دانانی نەك بۆ ساڵی 2013، دەبێ هەر بۆ هەتا هەتایە یاسایەكی بەردەوام بێ، نەك یاسایەكی كاتی، هۆكاری یەكەم بەڕای من بۆ ئەوەی ئەو یاسایە چیتر كاری پێ نەكرێ، ئەو یاسایە لە كاتێكدا دانراوە كە دیارە كاری تیرۆرستی لە كوردستان و لە عیراقدا زۆر لە برەودا بووە، وەزعی عیراق لە شێوەیەكی زۆردا بووە، سنوورەكانی كوردستان هێمن نەبووە، كێشە و مەترسییەكی زۆر هەبووە، بۆیەش پێمواییە هەر لەو كاتیشدا جۆرێك لە ڕەقی، قەسوەتێكی زۆر لە برگەكانی یاساكەدا هەیە، كە ئەگەر ئێستا جارێكی تر پێیدا بچینەوە، یان كە ئێستا دەیخوێنینەوە، یان ئەو موشەریعانەی كە دایان ناوە هەست بكەن كە جۆرێك لە ڕەقیەكی زۆر لە برگەكانەوە هەیە، تەشەدودێكی زۆر لە برگەكانەوە هەیە، من پێمواییە ئەو حاڵەتەی كە لەو كاتەدا بوو، تەبریری ئەو وەزعە دەكات، ئێستا لە كوردستاندا خۆشبەختانە، دیارە دەبێ دەستخۆشیش لەو كەس و لەو دەزگایانە بكەین كە بوونەتە هۆكارێك بۆ ئەوەی ئەو نەوعە ئاسایشە بۆ خەڵكی كوردستان بەرقەرار بكرێت، شەونخوونیان كردووە بۆ ئەوەی ئەمن و ئاسایش لە كوردستاندا بەرقەرار بێ، كاری تیرۆرستی لە كوردستاندا تا ئاستێكی زۆر كەم ببێتەوە، لە كوردستاندا ئێستا ئەو حاڵەتە نیە، پێمواییە هەڵوەشاندنەوەی، یان كار نەكردن بەو یاسایە بۆ خۆی خاڵێكی گەشە بۆهەرێمی كوردستان، نیشاندەرێكی ئەوەیە كە وەزعی ئەمنی لە كوردستاندا چۆتە ئاستێكی وا كە چیتر پێویستمان بە یاسایەك بۆ حاڵەتی (طوارئ) نەبێت، ئەو یاسایانەی كە لە كوردستاندا هەیە و ئیشی

پێ دەکرێت، پێشتریش ئیشی پێ کراوە، هۆکارێك بوونە بۆ ئەوەی کە، ئەو دەزگایانەی کە هەرچەندە ڕەخنەشمان لەسەریان هەیە، من دواتر قسەیان لەسەر دەکەم، هۆکارێ بوونە بۆ ئەوەی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا تا ئاستێك کەم بێ، لە بیرمان نەچێ کە پێش 2006، پێش ئەوەی ئەو یاسایەش دەربکرێت، لە کوردستاندا کاری تیرۆرستی هەبووە، بەهەمان شێوەش کاری رادیعانەش هەبووە بۆ وەستاندنی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا، لە (92) بەدواوە هێزە ئەمنییەکان، هەرچەند سەر بە حیزبیش بوون، موئەسەساتێکی دەوڵەتی تەمام عیار نەبوونە، بەڵام لە ڕاستیدا زۆر بە باشی بەرامبەر بە کاری تیرۆرستی وەستاونەتەوە، پێویستیان بە یاسایەکی وا نەبووە، بۆ ئەوەی مامەڵە لەگەڵ تیرۆرستان و گروپە تیرۆرستەکان بکەن، خاڵێکی تر، لە کوردستاندا با بە واقیعی قسە بکەین، ئەوەیە کە هێشتا موئەسەساتی حیزبی لەگەڵ موئەسەساتی دەوڵەتیدا جیا نەکراوەتەوە، بەو شێوەیەی کە پێویستە، موئەسەساتی دەوڵەتی تەواومان نیە ئێمە، بۆیە جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارە، ئەو یاسایە لە ڕاستیدا، کار پێکردن بەو یاسایە جۆرێك لە ئیجتیهاد دەدات، کە تا ئاستێکی زۆر لەوانەیە ئازادییە سیاسیەکان بەردەست بکاتەوە، لەوانەیە لەو چەند مانگەی ڕابردوودا نموونەمان لەبەرچاو بێت، کە من نامەوێ قسەی لەسەر بکەم، بەڵام وا بکات کە لایەنی سیاسی باڵا دەست جۆرێك لە ئیجتیهادی هەبێ بۆ کار و بۆ ئیش و کاری هەندێك لە هەڵوێستی لایەنی سیاسی تر کە پێموایە ئەوە وا دەکات کە ئاسانتر بێ تەخویل کردن و خستنە خانەی تیرۆر و ئەوانە بۆ لایەنی سیاسی تر، خاڵێکی تر کە ئەوە لە هەمووی بە گرنگتر دەزانم، بۆیە بەداخەوە ئێمە لە کوردستاندا تا ئێستا ئەو موئەسەسە ئەمنیانەی کە ڕاستەوخۆ پەیوەستن بە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، یەکگرتوو نین، هێزی ئاسایشی یەکگرتوومان نیە لە کوردستان..........

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاکە تۆ وەرە سەر ماددەکە، چاوەکەم چ عیلاقەت بە ئەمن و ئاسایشەوە هەیە، ماددەکە دەیەوێت تەمدید بکرێت، لەگەڵێت یان لەگەڵی نیت؟ ئەو مەوزووعەی باست کرد لە وەختی تر دەتوانی، ئێستا وەرەوە سەر ماددەکە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەسەرەتا وتم سێ هۆکار هەیە بۆ ئەوەی ئەو یاسایە ڕابگیرێت، دوو هۆکارم باس کرد، هۆکاری سێیەم ئەوەیە کە ئێمە ئەجهیزە ئەمنیەکانمان یەکگرتوو نین، کە ناتوانن بە شێوەیەکی ڕێك و پێك ئەو ئەجهیزەیە بکەن، لایەنی تریشمان هەیە، مەسەلەن ئەجهیزە موخابەراتیەکان لە کوردستاندا هێشتا ئەجهیزەی حیزبین، ئەجهیزەی حکومی نین، بۆیە کاتێ جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە دەخرێتە ئەستۆی ئەو ئەجهیزانە، کە هێشتا لە ژێر مەرجەعیەتی حیزبیدان، بۆیە ئیشکالیەتی گەورەمان بۆ دروست دەبێ لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، بۆیە من بەو سێ هۆکارە، ڕەئیم وایە کە ئێمە ئیش لەسەر ئەو یاسایە نەکەین، دەکرێت لە ماوەی شەش مانگی داهاتوودا، لە ماوەی داهاتوودا، ئێمە گفتوگۆیەك بکەین، یان

دانیشتنێکی تایبەت لە پەرلەماندا بکەین، بۆ هۆکارەکانی ئەوەی کە ئایا یاسایەکمان هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر؟ جارێکی تر، پرۆژەیەکی تر بخرێتە بەردەم پەرلەمان، بۆ ئەوەی جیاواز بێ لەگەڵ پرۆژەکەی ڕابردوودا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار عەزیمە خان، کەرەمکە.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە بۆ خۆی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، ئەو یاسایە من پێم باشە بمێنێ، بەڵام بەو شێوەی ئێستا نا، ئەو یاسایە درێژ کردنەوە نەبوایە، ئەوە هەموارکردن بوایە، لەبەر ئەوەی ئێمە هیچ ئامارێك، یان هیچ بە دواداچوونێکمان نیە لەسەر ئەوەی کە تا چەند تیرۆر لە کوردستاندا، لە ماوەی ئەو دوو ساڵەی کە درێژ کرابۆتەوە، تا چەند کاری تیرۆرستی هەیە، ئێمە بە پێی ئەو بەدواداچوونە بمانتوانیبایە، هەڵسەنگاندنێك بکەین، ئەو درێژکردنەوەیە ساڵەکەی بۆ دیاری بکرێ، دیارە ئێمە لە خۆمانەوە چەند ساڵێك زیاد دەکەین، بە بێ ئەوەی کە لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ، یان دەزگای دژە تیرۆر و ئەوانەی کە کاری تیرۆرستیان بەدەست گەیشتووە، یان بەدواداچوونیان بۆ کردووە، ئامارێك لەبەردەستبوایە، ئینجا ئەوە بکرایە، من پێموایە ئەوە هەموار بکرابایە باشتر بوو، لە چەند ماددەیەکدا، هۆکارەکانی درێژبوونەوەی ئەو یاسایەش لە ماددەکاندا دیاری بکرابایە، دوای ئەوە لە خاڵێکی تردا، لەو یاسایە باس لە پاراستنی سەر و ماڵ و مولکی هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان دەکات، دیارە ئەو دەزگایە بۆ پاراستنی ئەمن و ئاسایشی گشتی هەرێمی کوردستانە، نەك تەنها بۆ پاراستنی سەر و ماڵ، ئێمە لە کوردستاندا دەزگای ئاسایش و پۆلیسمان هەیە، دەزگای ئەمنیمان هەیە کە سەر و سامانی هاووڵاتیان بپارێزێ، بۆیە ئەوە دەزگایەکە پەیوەندی بە ئەمن و ئاسایشی نیشتمانییەوە هەیە، من پێموایە ئەو یاسایە هەموار بکرێتەوە، بۆ ماوەی یەك ساڵ درێژەی پێ بدرێتەوە، لەوە زیاتر نەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار سیوەیل عوسمان، کەرەمکە.

بەڕێز سیوەیل عثمان أحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، قسەکانی من کرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار نەریمان عبداللە، کەرەمکە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره هەر یاسایەك كە لە قۆناغێكدا دادەندرێ، ئەسباب و موجیباتی خۆی هەیە، پێداریستیەكانی لەلایەن نوێنەرانی گەلەوە، لە پەرلەمانەوە دیراسە دەكرێت، هەوڵی چارەسەركردنی بۆ دەدرێ، ئەو یاسایە لە بارودۆخ و قۆناغێكدا دانراوە كە ئەو یاسایە تیرۆر لە ئاستی عیراق و جیهان و كوردستانیش لە ئاستێكی بەرزدا بوو، مەترسیدارێكی زۆر گەورە بوو، ئەو یاسایە ئێستا لە هەرێمی كوردستاندا پێموایە، زەروورەتێكی زۆری نەماوە، كە ئێمە ئەگەر وەكو هەندێك بۆچوونیش هەبێ زەرووراتی ماوە، دەبوایە ئێمە پێش موددەیەكی موناقەشە كردنەكە بەڕاستی بخرایەتە بەرنامەی كارەوە، بۆ ئەوەی لێژنە تایبەتمەندەكان لەگەڵ حكومەتدا دیراسەیەكی ورد و باش، تەقیمێك بكرابایە بۆ ماوەی ئەو چوار ساڵەی كە ئەو یاسایەی كە كاری پێكراوە، تا چەند ئێمە ئیستیفادەمان لێ كردووە، سوودمان لێ بینیوە، لە چارەسەر كردنی مەبەستەكانی، یان چەندێك سلبیاتی هەبووە بۆ ئەوەی دیراسەی لێ بكەین، لە بەرچاوی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ڕوون بێ، بۆ ئەوەی پێویست دەكات تەمدیدی بكەین، یان تەعدیلی بكەین، یان هەڵیوەشێنینەوە، بەڕاستی ئەوانە هەموویان نەكراوە، بۆیە من بە باشی دەزانم ئەو یاسایە ئەگەر هەندێك موجیباتیشی مابێ، لە عیراقدا تیرۆر لە ئاستێكە كاریگەری و مەترسی زۆری هەیە، لە كوردستاندا ئەو كاریگەریانەی نەماوە، بەڵام بەو پێیەی كە ئێمە بەشێكین لە عیراق، بە پێویستیشمان زانی بەڕاستی ئەو موددەیە بۆ سێ ساڵ و لەگەڵ لێژنەی یاسایی نیم، لەبەر ئەوەی خۆی یاساكە كە دانراوە لەو بارودۆخەی باسم كرد، بۆ دوو ساڵە، لە كاتێكدا تەمدید كردن بۆ سێ ساڵە، ئەوە بەڕاستی مەنتیقێكی یاسایی و پێموایە تەتبیقی تێدا نیە، هەروەها ئەگەر بێت و بچمە ناو وردەكاری ماددەكانەوە كە ئێستا جێگەی موناقەشە نیە لەسەری، زۆر نوقصانی تیدا هەیە، هەر تەنها لە ناوەڕۆك و عینوانی یاساكە، من یەك قسە دەكەم كە قانون (مكافحة الإرهاب)، بە كوردییەكەی نەهێشتنی تۆقاندن و بە تیرۆر ناوی بردووە، ئاخر تۆقاندن هەر تیرۆر نیە ئەصلەن، زۆر جیاوازییەكی زۆری هەیە، نەهێشتنیش جیاوازە لە تەرجومە كردنەكە، بە ڕەنگاربوونەوە، ئەوە بەڕاستی هەر لەوێوە دەست پێدەكات، هەروەها ئەو یاسایە كۆمەڵێ موبەریراتی داوە كە مەجالی ئیجتیهاداتی شەخصی هەیە كە كارمەندانی جێبەجێ كەری ئەو یاسایە، ئەگەرچی تا ئێستا زۆر ڕوون و وازح نیە، كە كەی ئەوانە بیزەببێت جێبەجێ دەكەن؟ خەڵكانێكیش هەیە كە بەڕاستی جێبەجێی دەكەن، بەڕاستی لە ڕووی شەرعییەوە خۆیان شەرعییەتی یاساییان نیە، ئەوە بەڕاستی جێگای پرسیارە، هەروەها ئەو یاسایە حوكمی لەسەر پرۆژە داوە هەندێك جار، یەعنی دەڵێم (مشروع الجنایە)، بەڕاستی پرۆژە حوكمی لەسەر نادرێت، (عمل الاجرامی) كاری لەسەر دەكرێت، كە مەبەست لێی كارێكی توندو تیژی زیان بەخشە بە بەرژەوەندییەكانی گشتی و نیزامی وڵات، یان هاووڵاتیان، هەروەها هەندێ جار حوكمی داوە لەسەر ئەوەی كە ئەو كەسانەی ئەوە دەكەن مەبەستێكی سیاسیان هەیە، ئەو مەبەستە سیاسییە ئەو مەجالەی تیا هەیە توهمە بكەیتە سەر هەر كەسێك كە خۆت بەدڵت نەبوو، بەڕاستی ئەمە وردەكاری زیاتری دەوێت و پێداچوونەوەی دەوێت، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم ئەگەر نوێش بكرێتەوە لە شەش مانگ تێ نەپەڕێت تا كۆتایی ساڵی 2010، بۆ ئەوەی تا ئەو كاتە ئێمە تەقیمێكی وردو زانستی و باش

بکەین لەگەڵ دەزگا تایبەتمەندییەکان، لەگەڵ حکومەتی هەرێم، لەگەڵ دەزگای دادوەری لە هەرێمی کوردستان و جێ بەجێ کارەکانی، بۆ ئەوەی لە داهاتوودا ئێمە پرۆژەیەك پێشکەش بکەین بۆ تەعدیل کردنی، یان هەڵوەشاندنەوەی، یان تەمدید کردنەوەی، بۆ ئەوەی بەرچاومان زیاتر روون بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار رەفیق صابر فەرموو.

بەڕێز د.رفیق صابر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان بوونی یاسایەك بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر کارێکی پێویستە، بەڵام ئەم یاسایەی کە چوار ساڵ پێش ئێستا بڕیاری لەسەر دراوە، راستیەکەی لەبارودۆخێکی هەم ناوچەیی وجیهانی زۆر تایبەتدا بوو، لە هەمان کاتدا بە ئاشکرا شوێنەواری رووداوی تیرۆریستی یەکی شوباتی ساڵی 2004ی پێوە دیارە، کە تاوانێکی زۆر گەورە لە هەولێر ئەنجام دراو لە ژێر تەئسیری ئەو رووداوەدا هەست دەکەیت پرۆژەکە رەحم و بەزەیی کەم تیایە، لایەنی پەروەردەیی لە یاساکەدا کە دیارە لە یاسایەکی جۆرە تەنیا نابێت بە ئامانجی تۆڵەسەندنەوە بێت، بەڵکو پێویستە لایەنی پەروەردەشی تیا بێت، من پێموایە بوونی یاسایەکی لەو جۆرە بۆ هەرێم، بۆ خۆی رەنگە لەسەر ئاستی جیهانی قازانج بە هەرێم نەگەیەنێت، چونکە ئێمە دەمانەوێت پرۆسەی دیموکراسی لە کوردستاندا قوڵتر بکرێتەوەو ئەو رووخسارەش لەدەرەوە پیشان بدرێت، بەڵام بوونی یاسایەکی واو لە دۆخێکدا، کە رێکخراوەکانی جیهانی زۆر بەڵگەیان لەسەر پێشێل کردنی مافی مرۆڤ هەیە لە زیندانیەکانی کوردستاندا، رەنگە بوونی یاسایەك بەو شێوەیە زیان بە ئەوە بگەیەنێت.

دووەم/ لایەنێکی تر کە ئەوەی کە گرنگە لێرەدا ئەوەیە، ئەم یاسایە تاکو ئێستا ئێمە نەمانزانیوە چ ئەنجامێکی هەبووە، بەڵام وامانزانیوە کە هەندێك دەزگای نایاسایی لە هەرێمی کوردستان سوودیان لەم یاسایە بینوە، یان بەکاریان هێناوە، لەبەر ئەوە من بەڕاستی پێشنیار دەکەم پێموایە سێ ساڵ بۆ درێژکردنەوەی زۆر زۆرە، لەگەڵ ئەو پێشنیارەم بۆ ئەوەی بۆشاییەکی قانونیش نەبێت بۆ بەرەنگاربوونەوەی دژە تیرۆر، من پێم باشە لە ساڵێك زیاتر نەبێت، بەڵام بەو مەرجەی کە لەو ساڵەدا کار بکەین بۆ هەموار کردنی ئەم یاسایە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار سەمیر سەلیم فەرموو.

بەڕێز سمیر سلیم امین بەگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە یەکێك لە مەفخەرەکانی کوردستانی ئێمە ئیستیقراری سیاسی و ئەمنیە لەڕاستیدا، هەر ئەوەش وای کردووە پێوەرێکی گەشە کردنی کوردستان لە ناوچەکانی عێراق بارە ئەمنیەکەیەتی، لەبەر ئەوە گرنگە هەر هۆکارێك، هەر یاسایەك، هەر رێبازێك بگرینەبەر، بۆ ئەوەی مەسەلەی ئارامی سیاسی، مەسەلەی

ئـەمنی پـارێزراو بکـەین، موجیبـاتی ئـەم پـرۆژە یاسـایەی کـە خوێندمـەوە لەڕاسـتیدا موجیباتێکە لەگەڵ واقیعـی ئێسـتای هـەرێمی کوردسـتاندا ناگونجێـت و، دەبـوو ئـەم پـرۆژە یاسـایە تەمدیـد نـەبێت بـە تـەنها، تەعدیلیشی لەگەڵدا بێت، چونکە پرۆژە یاساکە وا بکـات وەکـو، رەفیـق صـابر گـوتی لـە دۆخێکـی سیاسـی و واقیعێکی سیاسی تردا دانراوە، واقیعی ئێستاو بەرەو کوێ دەچین شتێکی ترمان لێ دەخوازێت، ئـەم پـرۆژە یاسایە یەکەم/ دیاری نـەکردنی بازنـەی ئـیش نـەکردنی یەکێکـە لـە کەموکوڕییـەکان تیایـدا، بازنـەی ئـیش کردنی ئێمە هەڵساوە ئیستینادی کردۆتە سەر بوونی تیرۆر لە بەغدا، بـۆ دانـانی یاسـای تـیرۆر لـە هـەرێمی کوردستاندا، کە ئەمە لەڕاستیدا واقیعی هەرێمی کوردستان لەگەڵ واقیعی بەغـدا دوو شـتی جیـاوازن، ئـەوە خاڵی یەکەم.

خـاڵی دووەم/ لــە موجیبـاتــدا دەیــەوێت بگونجێنێــت لەگــەڵ یاسـای دژە تــیرۆردا موکافەحــەی ئیرهــابی نێودەوڵەتیدا دەمانخاتە حاڵـەتێکی سیاسـی قورسـی ئـەم حاڵەتـە، ئەگـەر ئێمـە یاسـای موکافەحـەی ئیرهـاب بگـونجێنین لەگـەڵ یاسـای موکافەحـەی ئیرهـابی نێودەوڵـەتی، دەبێـت بەگشـت هـەموو ئـەو ڕێکخراوانـەدا بچینەوە لە قانونی نێودەوڵەتیدا بە ئیرهابی لە قەڵـەم دراون، ئەمـەش ئێمـە لـە رووی کـورد بوونـەوەو لـە رووی کوردســتانی بوونــەوە دەمانخاتــە کۆمــەڵێك مواجــەهاتی نابەرامبــەر و ناهاوســەنگەوە، هاوکێشــە سیاسیەکانمان هەر هەموو لێ تێك دەدات.

سێ/ جیهەتی جێ بەجێ کەری ئەم یاسایە، کە تا ئێستا کـاك دکتـۆر رەفیـق صـابر ئامـاژەی پـێ کـرد گـوتی هەندێك دەزگا نایاسایی سوودیان لێ بینوە، حەصری بکەین لە وەزارەتـی نـاوخۆو هـەموو ئـەو دەزگایانـەی سەر بە وەزارەتی ناوخۆن، هەر دەزگایەکی تری سەر بە وەزارەتی ناوخۆ نەبێت، لە چوارچێوەی وەزارەتـی ناوخۆ دانەبێت ئەویش ئەو مواجەهەی ئیرهابەی دەکات جۆرێکی ترە لە ئیرهاب.

چوار/ کۆمەڵێك موستەلەحات لەناو پرۆژە یاساکەدا هەیە لـە دەرەوەی قـانون دەیگرێتـەوە، قـانون مەبنیـە لەسەر کرداری ئیرهابی و شروع بە کرداری ئیرهابی، ئەمە دەچێتە سەر مەقاصد، دەڵێت مەبەسـتی تـیرۆر جا دەکرێت هەموو کەسێك، هەموو ڕێکخراوێك تۆمـەتبار بکرێـت لـە کاروبـارو چالاکیە سیاسـیەکانیدا کـە بەمەبەستی تیرۆری هەیە، چونکە معیارێك نییـە، پێوەرێـك نییـە بـۆ ئـەو حاڵەتـە، دەڵێـت پـرۆژەی تـیرۆر دەکرێت ئێمە هەر پرۆژەیەك کە بمانەوێت ئیتیهامی بکەین بەوەی پرۆژەی تیرۆرە، چونکە نە پـرۆژەو نـە مەبەستیش هەموویان چوونەتە ئەودیوی کرداری تیرۆرەوە، چوونەتە ئەودیویش بە کرداری تیرۆریشەوە.

خاڵێکی تر/ حەصر کردن و بنـبڕ کـردن و مواجەهـە کردنـی تـیرۆر لـە یـەك ئـامرازدا، ئـامرازی ڕووبـەڕوو بوونـەوەی تـیرۆر لـەناو ئـەم پـرۆژە یاسـایەدا تـەنها حاڵـەتی ئـەمنی بـەکارهێنانی هێـزە، ئامرازەکـانی تـر، ڕێبازەکانی تر، وەسیلەکانی تر بۆ ڕووبەڕوو بوونەوەی تیرۆر لەم قانونەدا دیـاری نـەکراوە، کـە گـەورەترین نەقصە لەناو قانونەکەدا هەیە، لەبەر ئەوە من داوا دەکەم ئـەم قانونـە بـۆ دەربـاز بـوون لـە کێشـەی تـەواو بوونی کاتی، تەنها بۆ شەش مانگ درێژ بکرێتەوە، بۆ ئەوەی بتوانین ئێمە دوای شـەش مانگەکـە قانونەکـە تەعدیل بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ڕێزدار عمر نورەدینی فەرموو.

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا تیرۆر دیاردەیەکی جیهانیە، تا ئێستاش کۆمەڵگای نێودەوڵەتی لە حاڵەتی بوونی جەنگێکی جیهانیدایە دژی تیرۆر بەرەیەکی جیهانیش هەیە بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر لەناو ئەو بەرەیەدا ئەم وڵاتە، ئەم دەڤەرە، ئەم ناوچەیەی کە ئێمە تێدا دەژین بەرەیەکی لە پێشەوەی دژایەتی کردنی تیرۆرە، لەناو ئەم جەنگە جیهانیەشدا لەناو یازدەی سێپتێمبەرەوە لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی، لەسەر ئاستی ئیقلیمی، لەسەر ئاستی ناوخۆی وڵاتان، لەسەر ئاستی نیشتمانی مەسەلەی دەرکردنی یاساو بڕیاری نێودەوڵەتی و ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی بۆتە شێوازو میکانیزمێکی گرنگ بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر، دەبینین ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی لە دوای یازدەی سێپتێمبەرەوە تا بە ئێستا دەگات چەندین بڕیاری نێودەوڵەتی دەرکردووە، هەروەها چەندین ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی دەرچووە، وڵاتانی عەرەبیش ڕێککەوتننامەی تایبەتیان هەیە، چەندین وڵاتانی عەرەبی لەدوای یازدەی سێپتێمبەرەوە یاسای دژایەتی کردنی تیرۆر، یان بەرەنگاربوونەوەی تیرۆریان لەسەر ئاستی ناوخۆ دەرکردووە، یەکێك لەوانە عێراقە، بۆیە تا ئێستاش ئەم جەنگە بەردەوامە، ئەم مەترسیەش بەردەوامە، بەتایبەتی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و لە عێراق، کە ئێمە هەرێمێکین لە چوارچێوەی عێراقدا، بۆیە بوونی یاسایەك لە هەرێمی کوردستان بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، تاکو ئێستا پێویستیەکە، پێویستە ئێمە تێگەیشتنمان بۆی هەبێت، پێویستە ئێمە پشتیوانی لێ بکەین، سەبارەت بەم درێژکردنەوەیە کە من پشتیوانی لە بۆچوونی هەردوو لیژنە دەکەم، لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ لە مەسەلەی مەبدەئی درێژکردنەوە، ئێمە لەم بابەتەدا لە ژێر زەختی کات داین $7/17$، بۆیە پێویستە درێژ بکرێتەوە، بەڵام ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، دەکرێت ئێمە درێژی بکەینەوە، لەبەر ئەوەی $7/17$ تەواو دەبێت، دوای ئەوەی کە ئێمە درێژی دەکەینەوە، با ئێمە باشترو چاکتر ئەو پڕۆژە یاسایەی کە هەیە دیراسەی بکەین، تا لە داهاتوودا بزانین لەکوێ کەموکوڕی هەیە، ئێمە هەوڵ بدەین هەمواری بکەین و تەعدیلی بکەین؟ ئەگینا لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا کە لەوێ یاسایەك بەناوی یاسای نیشتمانی بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر دەرچووە، کار گەیشت بەوەی کە ڕێگا بدرێت بە چاودێری هەموو پەیوەندییەکی هاووڵاتیان بکرێت، چونکە ئەو کات بە پێویست زانرا مقۆ مقۆو دەنگۆ وقسەو باسی زۆریشی هەڵگرت، کە ئەمە لەوانەیە جۆرێك لە مەترسی دروست بکات بۆ سەر ئازادییە گشتیەکان، ئەمە لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاش ئەم پرسە هاتە ئاراوە، بۆیە من بە پێویستیشی دەزانم، بەڵام درێژکردنەوەکە بۆ ماوەی دوو ساڵ بێت، دوای ئەوەی کە درێژمان کردەوە، ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر جێ بەجێ کردنی یاساکە، یان لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، ئەو کات دەکرێت هەموومان لە چوارچێوەی پڕۆژەیەکی هەموار کردندا، لە چوارچێوەی بەدواداچوونێکی باشترو

چاکتر هەوڵ بدەین یاساکە بەشێوەیەك جێ بەجێ بکرێت، یان هەموار بکرێت، کە ئەرکە راستەقینەکانی خۆی جێ بەجێ بکات و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار گۆران ئازاد فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی ئێمە ئەمڕۆ لەبەردەستمانە موناقەشەی دەکەین لێرەدا پـرۆژە یاسایەکە بـۆ درێژکردنـەوەی مـاوەی کار کردنی تیرۆر، نەك پرۆژەیەك بۆ هەموار کردن، هەر کاتێك باسی هەموار کردنیش لەلایـەن ئەنـدامانی پەرلـەمان پێشکەش دەکرێـت، جـارێکی تـر قـابیلی موناقەشـەو گفتوگـۆ کـردن بێـت بـۆ پێداچـوونەوەی مولاحەزاتەکان، من پشتیوانی ئـەو رەئیـە دەکـەم بـۆ درێژکردنـەوەی مـاوەی کـار پـێ کردنـی تـیرۆر، لەبـەر ئەوەی لە ماوەیەکی رابردووی کورتدا، ئێمە لـەم هۆڵـە قسـەمان لەسـەر بـوونی هەڕەشـەو مەترسـی بـوونی تـیرۆر کـرد لـەم هەرێمـەو، قسـەمان لـە دەسـتدانی یـەکێك لـە کۆڵەگـەکانی حکومـەتی هـەرێم کـرد، کـە ئیستیقراریەتی ئەمن و ئاسایشە، کە ئیفتیخاری پێوە دەکات، ئەویش دوای روودانی تیرۆر کردنی زەردەشت عوسمان و دەستگیر کردنی باندێکی تیرۆریستی لە شاری سلێمانی، هەر خۆمان ئـەم ئیدیعایـەمان بـاس کـرد کەوا ئەم هەڕەشەیە وجودی هەیە، بۆیە من پێموایـە ئەسـباب موجیبـەی ئـەم یاسـایە تـا ئێسـتاش وجـودی هەیە لە هەرێمی کوردستان، بۆیە پشـتیوانی لـە درێژکردنەوەکـە دەکـەم و، خـاڵێکی تـر کـە مـن پشـتیوانی دەکەم، ئەگەر موبەریراتی ئێمە لە درێژ نەکردنەوەو، یاخود درێژکردنەوەی ئەم یاسایە لە تەتبیقی یاساکە بێت، ئێمە پێمانوایە تەتبیقی یاساکە شتێکە، ئەگەر خراپ بـەکار هـاتووە، ئەگـەر کەسـێك بـە ناحـەق گـیرا بێت، ئەگەر کەسێك تەعویز نەکرا بێتەوە، لەگەڵ خودی ناوەڕۆکی یاساکە، مـن پێموایـە نـاوەڕۆکی یاسـاکە کۆمەڵێك ماددەی باشی تێدایە، کە مافی ئەم کەسانەی پاراستووە بە تاوانی تیرۆر دەستگیر دەکرێن، هـەر لـە ئەشکەنجەدان، هەر لە دابین کردنی پارێزەر بۆی، هەر با بڵێین ئیعتیراف پێ کردن بـە وەسـائیلی تـەعزیب، جگە لەوەی لە ماددەیەکی تردا ئەم کەسانەی کە دەگیرێن بەم تاوانە، ئەم تاوانەیان لەسەردا سـاغ نابێتـەوە مـافی ئـەوەی پێـداون، کـەوا داوای قـەرەبوو بکـەن، ئـەو کەسـانە سـکالاَ تەسـجیل بکـەن لەسـەر ئەوانـەی پەیوەندیدارن لە حکومەتداو، خانەوادەی قوربانیانی تیرۆریش لەم یاسایەدا هاتووە، کەوا پێویستە تـەعویز بکرێتەوە، بۆیە من پێموایە ناوەڕۆکی یاساکە مافی ئەم کەسانەی پاراسـتووەو مـافی مـرۆڤ و ئـازادی تێـدا بـۆ ئـەو کەسـانە تیـادا پـارێزراوە، بـەلاَم ئەگـەر لـە جـێ بـەجێ کردنـدا کەمتەرخەمیـەك هـەبێت، ئـەوە مەسئولیەت دەکەوێتە ئەم دەزگایانەو، ئێمە وەك پەرلەمان دەتوانین بەدواداچوون بکـەین، بـەلاَم لەگـەڵ ئەوەدا بۆ ماوەی درێژکردنەوەکە من لەگەڵ مەبدەئەکە دام، بەلاَم لە سێ ساڵەوە بکرێتە دوو ساڵ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار ئاشتی فەرموو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو پێیەی ئیرهاب جەریمەیەکی مونەزەمەو لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی قسەیەکی زۆر لەسەر ئەو مەسەلەیە دەکرێت، لە ئێستادا بۆ ئەوەی فەراغێکی ئەمنی دروست نەبێت، لە غیابی قانونێکی باشدا ناچار دەبێن، یەعنی من خۆم ناچار دەبم بەوەی کە دەنگ بدەم بەم یاسایە، بۆ ئەوەی ماوەی ساڵێك درێژ بکرێتەوەو هەموار بکرێت، سەرەڕای ئەوەی کە کۆمەڵێك تێبینی هەیە لەسەر ئەم یاسایە، من خۆم لەناوی یاساکەوە، لەناوی پرۆژەکەوە کۆمەڵێك تێبینی هەیە، کە ئەم پرۆژەیە بەناوی موکافەحە کردنی ئیرهابە، بەڵام بە بڕوای من زیاتر کار لەسەر قەدەغە کردنی ئیرهاب دەکات، چونکە موکافەحە کردنی ئیرهاب بە تەنها بە پێناسە کردن و بەدانانی کۆمەڵێك سزاو یاسا موکافەحە ناکرێت، بەڵکو موکافەحە کردنی ئیرهاب پێویستە ئیش لەسەر زەمینە سازی بکرێت، کە هیچ زەمینە سازییەکی گونجاو لەناو ئەم پرۆژەیە نابینرێت، بۆ قەڵاچۆ کردنی مەسەلەی ئیرهاب، یەکێك لەو خاڵانە کە جێگای ئەوەیە کە ئازادییەکان ئەخاتەوە بەردەم هەڕەشە، بریتیە لەو پێناسە مەتاتیەی کە لەناو ئەم یاسایە دانراوە کە تەواوی ئازادییەکان ئەخاتەوە ژێر پرسیار و کۆمەڵێك بن دێر لە خۆی ئەگرێ لەناو پێناسەکەدا، کە پێویستە یاسا بەم شێوەیە مەجالی ئیجتیهادی تێدا نەمێندرێ، بە تایبەتی لە هەموو بڕگەکانی دواتردا یاساکە تەئکید دەکاتەوە سەر ئەوەی کە بە پێی ئەوە کە لە سەرەوە ئاماژە کراوە بە کردەی تیرۆر یان بە کرداری ئیرهاب ناوی ئەبرێت، کەواتە ئیعتیمادی سەرەکی لەناو پرۆژەکەدا پێناسەکەیەتی، و من رام لەسەر پێناسەکە نیە، پێناسەکە جێگای قسەکردنێکی زۆرە، سەرەڕای ئەوەی کە لەناو ئەم پرۆژەیە زەمینەیەك نیە بۆ ئەوەی ببینین یەکێك تێوەگلاو بێت لە مەسەلەی ئیرهابدا، واتا یەکێك نیە بەناوی قوربانی، بەتایبەت خۆمان ئاگادارین لە زۆربەی کرداره تیرۆریەکاندا، زۆر جاران ژن، مناڵ، زۆر جاران پیاویش لەناو ئەم پرۆسانەدا تێوە ئەگلێن، فورسەتێك نیە، زەمینەیەك نیە، بۆ ئەو کەسانەی کە قوربانین بە تایبەت مناڵ، کە پێویستە بە پێی ئەو یاسا سزایانەی کە لەناو ئەم پرۆژەیەدا هاتووە، مامەڵە لەگەڵ مناڵدا نەکرێ، پێویستە بە پێی یاساکانی نەوجەوانان و یاساکانی کە هەڵقوڵاوە لە یاساکان و پرنسیپەکانی جاڕنامەی جیهانی تایبەت بە مندال، بە پێی ئەمانە موعامەلە لەگەڵ منداڵدا بکرێ، پێشنیازی من بۆ مەسەلەی زەمینە سازی بەو پێیەی کە ئەمە ناوی قەڵاچووی گرتووە، قەڵاچووکردنیش بە تەنها کردەیەك نیە بە یاسایەك یان بە ناساندنێك تۆ رووبەرووی ببیتەوە، بەڵکو ئەبێ زەمینە سازیەك هەبێ بۆ ئەوەی کە جارێکی تر ئەو کردە تیرۆریە دووبارە نەبێتەوە، یەکێك لە زەمینە سازیەکان، من لێرەوە پێشنیازی ئەوە دەکەم کە پێویستە هیچ چەکێك نەبێ لەناو پارتە سیاسیەکان لە دەرەوەی هێزی نیشتمانی، ئەو هێزە نیشتمانیەی کە بە شێوەیەکی فەرمی دیفاع لە ئەمنی قەومی کوردستان دەکات، لە دەرەوەی ئەوە ئەگەر بە پێی ئەم پێناسانە بێت، هەر حیزبێك یان هەر کەسێك کە هەلگری چەك بێت، پێویستە چەکی لێ دابماڵرێ و چەك نەمێنێت، لەبەر ئەوەی کە لایەنێك کە چەك بەکارئەهێنێ، بە پێی ئەم پێناسانە ئەگەر بە مەفهومێکی

قەومی ئەو چەکە بەکاربهێندرێ بۆ کۆنترۆڵ کردنی حاڵەتی ئەمنی بێت، لەبەرامبەردا لایەنی دووەم بە جۆرێك لە ئیرهاب لەبەرامبەر خۆیدا تەعریفی دەکات، خاڵێکی تر کە گرنگە لە مەسەلەی زەمینە سازیدا، باشترکردنی مستوای مەعیشی خەڵکی.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە وەرە سەر ماددەکە، موحازەرەم بۆ مەدە خوشکی من، وەرە سەر ماددەکە، ئەمە ماددەیەکە یەك فەقەرە، هەر یەکی سێیە، رەئی خۆت داوە، وەرە سەر ماددەکە تکایە، لە ماددەکە دەربچی قەتعەت دەکەم رەجائەن.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێناسەکە پێویستە هەموار بکرێ، هەروەها ماددەی 2 لە 4، ماددەکە زۆر مەتاتین، پێویستە ئیشی لەسەر بکرێ، سەرەرای ئەوەی کە ئەم پرۆژەیە هیچ زەمینە سازیەکی بۆ قەڵاچۆکردنی ئیرهاب لە خۆ نەگرتووە، هەروەها تەئکیدم لەسەر ئەوە کرد، کە مەفهومی قوربانی ئیشی لەسەر نەکراوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

ڕێزدار عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەراستی تیرۆر هەر لە خۆیەوە، ناوی تیرۆر، لە هەر وڵاتێك کە پەیدا بوو، تیرۆر مانای وایە کە تۆقاندن و دڵە راوکێ دروست کردن لەناو هەر وڵاتێك، کەواتە ئەمن و ئارامی لەم وڵاتە تێك ئەدا، بە رەئی من یاسای تیرۆر لە هەرێمی کوردستان زۆر زەرووریە، بەڵام ئەم یاسایەی کە ئێستا پەیرەو ئەکەن وەکو ئەتوانین بڵێین کاتی نەماوە، وەختی رۆیشتووە، ئەو کاتی کە دامانڕشتووە، وەختی خۆی بوو، لە جێی خۆی بوو، بەڵام ئێستا وەختێکی ترە، زەمەنێکی ترە، من پێم وایە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ، زۆر کەم و کوڕییەی تێدایە، ئەگەر ئێستا بە زەرووریەت ئەزانم کە تەمدیدیش بکرێ بەس بۆ ساڵێك، بۆ ماوەی ساڵێك تەمدید بکرێ، بەڵام دوایی بڕگەیەك لێی زیاد بکرێ کە بێتەوە ناو پەرلەمان و هەموار بکرێ، دووبارە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ و دابڕێژرێت، چونکە ئەگەر، دوای ئەوەش ئێمە ئێستا سەیری ئەم پرۆژەیە بکەین، خەڵك لەوانەیە لەدەستی حکومەت دەرچووبێ، لە لایەنەك، لە جێیەکی تریشەوە، لە لایەنێکی تریشەوە ئەم پرۆژەیە بۆ خۆی ئیستیغلال بکات و بەکاری بێنن، ئەمە ئەبێ لەناو بازنەیەك تەحدید بکرێ، کە ئەم پرۆژەیە لە دەستی ئەم جیهەتە بێت، مەسەلەن بڵێین لە دەست وەزارەتی ناوەخۆ بێت، کە ئەمە جێبەجێ بکرێ و ئەو کەسانە و ئەو جیهەتە مەعروف بێت و دیاری کراو بێت، نەك هەر کەسێك بێت ئەم یاسایە بە کەیفی خۆی جێبەجێی بکات و پەیرەو بکات، دوای ئەوە ئەگەر ئەوە هەبوو دەبێتە پێشیل کردنی مافی

مرۆڤ، ئیتر ئینسان ناتوانێ ئازاد لەم وڵاتە بژیت، کە بە بۆنەی ئەم یاسایە کەوا بڵێین یاسای دژە تیرۆرە، لە جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەش دەبێ هەر پێشێڵ کردنی مافی مرۆڤیش یەعنی بەرچاو بگرێ، ناکرێ هەروا و هەر وا بڵێیت بەس تیرۆرە و تەواو، زۆر کەس هەنە گرتینە و گیراون، ئەوەش دەچێتە سەر ئەوەی کە بەناوی تیرۆر، بەڵام لە ئەنجامی دواییش تیرۆر نەبووینە، ئەوانە دەبێ قەرەبوو بکرێن، ناکرێ هەروا و دوایی بڵێین ببورەو عەفوم بکە ئاوا گرتیمە و بە غەڵەتی و دوایی بڕۆ بۆ ماڵی، ئەمە زۆر مافی پێشێڵ دەکرێ و ئازادی نامینێ، ئیتر زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کەرەمکە.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کرا، بەڵام لەگەڵ ئەوەش من پشتگیری ئەم یاسایە دەکەم، یاسای بەرەنگار بوونی تیرۆر، چونکە تیرۆر کێشەیەکی جیهانیە، هەرێمیش پێویستە یاسایەکی هەبێ بۆ رێکخستنی کۆمەڵگا و رۆشنبیری کۆمەڵگا و دوورکەوتنەوە لە تیرۆر، زۆر بە پێویستی دەزانم لە زۆر وڵاتان، راستە هەندێ وڵات ساڵانە یاساکە تەعدیل دەکات،یانیش توندی دەکاتەوە، یانیش درێژەی پێ دەدات، من بۆیە رازیم لەسەر ئەوەی کە درێژەی پێ بدرێت بەو یاسایە، بەڵام حەزم دەکرد روونکردنەوەیەك هەبێ لە لایەن لێژنەی یاسایی و هەروەها لێژنەی ناوەخۆ، چونکە لێژنەی یاسایی تەئریخێکی داناوە کە دەڵێ: تاوەکو 2013/7/16، بەڵام لێژنەی ناوەخۆ دەڵێ:کۆتایی 2012، حەزم دەکرد بزانم بۆ ئەوە؟، بۆ ئەوە2012یان دانناوە و ئەو 2013؟ ئەو ماوەیە چییە؟

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار کاك کاردۆ فەرمووو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمووومان کۆکین لەسەر ئەوەی تیرۆر دیاردەیەکە دژی ئینسانیەتە و جیهانیشە و پێویستە بەرەنگاری ببینەوە وەکو دیاردە چیە؟ لە کوردستانیش یاسای بۆ دەرچووە، بەڵام ئەم یاسایە لە دۆخێکی تایبەت دەرچووە، ئایا هۆکارەکانی ئەم دۆخە ماوە کە ئەو یاسایەی بۆ دەرچووە؟، ئەگەر ماوە، دەبوایە بەراستی ئەم پرۆژەیە لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش بکرابا، چونکە ئەوان لە پەیرەو کردندا دەزانن جەدوای یاساکان و کێشەکانی بۆ تەمدید کردنی، ئەمە جگە لەوەی بەرپرسیارەتی هەڵگرتن لەسەر ئەوەی کە کێ ئەم یاسایە جێبەجێ دەکات؟، چونکە لەگەڵ ئەم یاسایە رەنگە پێشیل کاریش بکرێ، ئەم بەرپرسیارییەتە ئەهمیەتێکی گەورەی هەیە، ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، ئەم یاسایە مۆرکێکی کاتیی هەیە، بەڵام بەداخەوە لە رۆژهەڵاتدا دائیمەن ئەم یاسایانە ئەوەندە تەمدید دەکرێن و بە درێژکراوەیی دەمێننەوە، دەبێتە

یاسایەکی دائیم، لەبەر ئەوە من پێم باشە ئەگەر هۆکارەکانیشی ماوە، یەك ساڵ بێ بۆ ئەوەی بتوانین، یەعنی ئەگەر پرۆژە بڕیارێك یان هەموارکردنێك هەبێ لەم ساڵە، پەرلەمان پێشکەشی بکات، ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، ناوەرۆکی یاسایەکە، هەم لە ڕووی بەڵگە و لێکۆڵینەوە و هەم لە تەعامول کردنی لەگەڵ ڕۆژنامەنووسان، هەم لە کوردییەکەشی کە هاتووە لە جیاتی ئیعدامەکە لەناوبردنی داناوە، لەناو بردن جۆرێك لە ئەوەی یاسایی تێدا نیە، یەعنی بەڕاستی ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، کاتێك ڕۆژنامەنووسان لە کابینەی 5 دا لەگەڵ سەرۆکی حکومەتی کابینەی 5 کاك نیچیروان دانیشتبوو، وتبووی ئێمە تەعامول لەگەڵ ڕۆژنامەنووسان ناکەین بەو یاسایە، ئەمە دەلالەتی ئەوەیە کە ئیشکالاتی تێدایە ئەمە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەگەر هۆکارەکانیشی مابێت، پێم باشە یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ گشت ئێوەی بەڕێز، هەمووتان ڕەئی خۆتان دا، ئێستا چەند بۆچوونێکی ئەو بەڕێزانە کە هەبوو زۆر بە ڕوونی ڕەئی خۆتان دا، ئێستا داوا لە لێژنەی یاسایی دەکەین کە لەگەڵ لێژنەی ناوەخۆ وەڵامەکان بدەنەوە، پاشان ئەو پێشنیارانەی کە لە لایەن ئێوەی بەڕێزەوە پشتیوانی هەبوو، ئەیخەینە دەنگدان، کەرمکە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دیارە لەکاتی گفتوگۆکردن لەسەر ئەم یاسایە، ڕەئی جیا جیا هەبوو، هەندێ لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان لەگەڵ یاساکە نین، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە ساڵێك درێژ بکرێتەوە یان شەش مانگ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە دوو ساڵ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە ئەو یاسایە هەر ئەسڵەن ڕەد بکرێتەوە، هەندێك لە بەڕێزانیش لەگەڵ ئەوەنە کە تەعدیل بکرێ، دیارە ئێمە ئەو پرۆژەیەی کە تەقدیممان کردیە، بەڕاستی هەستمان بەوە کردیە کە ئەو یاسایە لە $7/16$ کۆتایی پێ دێت، و داوای، پێشنیاری ئەوەمان کردووە کە ببێتە سێ ساڵ، دیارە بوونی ئەم یاسایە بە زەرووڕەت دەزانین، ئەو ئارامییەو ئەو سەقامگیریەی کە ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا هەیە، یەك لەو عامیلانەی کە تەئسیری هەبووە لە سەر ئەو سەقامگیرییە بە قەناعەتی ئێمە ئەم یاسایە بووە، هەندێ لەو بەڕێزانە ئیشارەتیان بەوە دا کە لە تەمدیدی دووەم، ئەم یاسایە حکومەت تەمدیدی کردووە، من بەو بەڕێزانە دەڵێم، تەمدیدی یەکەمیش بە نیسبەت ئەم یاسایە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بووە، نەوەك لە لایەن حکومەتەوە بووە، دیارە هەندێك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمانیش تەعنیان بە هەندێ دەزگا دا، کەوا شەرعیەتی یاسییان نیە، جێبەجێی ئەو یاسایە دەکەن، ئەو دە زگایەی کە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتیان پێدا، ئەمە بە پێی یاسایەك تەنزیم کرایە، لەو پەرلەمانە پەسند کراوە، ئینجا چوویتە بواری جێبەجێ کردن و جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بلزات، یەك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتی بەوە داوە کەئەنەهو ئەم یاسایەی کێشەی تیرۆر کێشەیەکی یاسایی نیە، ئێمە بە عەکسەوە دەڵێین، جانیبی

یاسایی زۆر زۆر زاڵتره بەسەر ئەو مەسەلەیە، و جەرائیمی ئیرهابی تەنها و تەنها لە یاسای تیرۆر زکر کرایە، ئەگەر بێیە سەر یاسای قانونی عقوبات، هیچ بابێك و بەندێك نیە باس لە یاسای جەرائیمی ئیرهابی بکات، بۆیە ئەگەر سەیری کارە تیرۆریستیەکانیش بکەین، دەبێنین هەر لە مانگی پێشوو لە سلێمانی باندێکی تیرۆریستی گیرا، و ئەوە ئیشارەت بەوە دەکات کە ئێستاش و لایزال شانەی نوستوو ئی تیرۆریستان لەناو هەرێمی کوردستاندا هەیە، جگە لەوەش، ئەگەر تەعاونی سوڵتاتی ئێمە لەگەڵ بەغدا، لەگەڵ جیهاتی ئەمنی بەغدا نەبوایە، بە حەقیقەت هەندێ جەرائیم هەبوو ئەصڵەن پێش تەنفیزی کەشف کرا و ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دەزگایانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا کاریان دەکرد، تەبیعی باس لەوە دەکرێ، لەناوەڕۆکی یاسایەکە دەکرێ، بەعزێ حالاتی فەردی لە ئێرەو ئەوێ رووبداوە، ئەوە ئەوەی کاك عبدالسلامیش ئیشارەتی پێدا لە جێگای خۆیەتی، ئێمە بەرامبەر تەعدیلی یاسا نین، ئێمە بەرامبەر تەمدید کردنەوەینە، ئەگەر هەر تەعدیلێك لە لایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کرا، یان لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش کرا، ئێمە مەجبوورین ئەو کاتە موناقەشە بکەین، و بڕیاری گونجاوی خۆمانی لەسەر بدەین، زۆر لە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانیش ئیشارەتیان بەوە دا کە ببێتە دوو ساڵ، لێژنەی ناوەخۆش پێشنیاری کردبوو، ئێمەش وەکو لێژنەی یاسا ئیقتیراحی سێ ساڵیمان سەحب دەکەینەوە، پشتگیری لە رەئی لێژنەی ناوەخۆ دەکەین، و پشتگیری لە رەئی ئەندامانی پەرلەمان دەکەین، ئێمەش موقتەرەحەکەمان دەکەینە دوو ساڵ، بۆیە ئەوە بوو کورتەی قسەکانی من، ئەگەر هەڤاڵانم قسەی تریان هەیە؟.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە رێزدار کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندێك برادەر ئیشارەتیان بەوە دا کە یاسای دژە تیرۆر، کیفایەت نیە و موجیبیش نیە، لەبەر ئەوەی قانونی عقوباتی عیراقی لە کوردستان ئیشی پێ دەکرێ، ئەحکامەکانی دەتوانێ تەغتیەی ئەو ئەحداسانە بکات کە روو بەرووی کۆمەڵگەی کوردستانی دەبێ، ئێمە دەڵێین: نەخێر ئەوها نیە لەبەر ئەوەی مەبدەئێکی قانونی هەیە دەڵێ: لاجریمة و لا عقوبة الا بنص، ئەگەر بگەڕێنەوە سەر قانونی عقوباتی عیراقی وەکو کاك شێروان ئیشارەتی پێدا، لەوێ ئەحکامی خاص نیە بۆ موعالەجەی ئیرهاب، واتا قانونی ئیرهاب قانونێکی خاصە، زۆر پێویستە، برادەرێك ئیشارەتی بەوە دا کە مەوزوعی شروع باس کرایە، لە هیچ قانونێکدا نیە، بەڵێ، شروع لە قانونی عقوباتی عیراقی لە ماددەکانی:30 و 31 و 32 بە وازیحی باس کرایە، ئەگەر سەرۆکایەتی پەرلەمان مەجالم بداتێ بۆ روونکردنەوە، بیخوێنمەو و، ئەندامانی پەرلەمان با لەبەر دەمیان وازیح بی ئەحکامی شروع چیە؟، ماددەی 30 دەڵێ: الشروع: هو البدء بتنفيذ فعل بقصد ارتكاب جناية او جنحة اذا اوقف او خاب اثره لاسباب لا دخل لارادة الفاعل فيها، و يعتبر شروعا في ارتكاب

الجريمة: كل فعل صدر بقصد ارتكاب جناية او جنحة مستحيلة التنفيذ اما بسبب يتعلق بموضوع الجريمة او بالوسيلة التي استعملت في ارتكابها ما لم يكن اعتقاد الفاعل صلاحية عمله لاحداث النتيجة مبنيا على وهم او جهل مطبق، و لا يعد شروعاً مجرد العزم على ارتكاب الجريمة و لا الاعمال التحضيرية لذلك ما لم ينص القانون على ذلك، واتا قانونى ئيرهاب ئەگەر ئیشارەتی بە شروع دایە، ئەحکامەکانی جیاواز کردیە و بە وازیحی ئەوە مەبەستی خۆی هەبووە، لەبەر ئەوەی ئەو کەسەی کە تاوان دەکات، پێش ئەوەی ئەنجامدانی تاوانەکە بکات، بزانێ یاساکانی کە بەسەری جێبەجێ دەکرێ بە چ شێوەیەکە؟، دووەمیان، چەند کۆنفرانس و کۆبوونەوە کرا لەسەر ئەم یاسایە، لە پێشووی ئەم دەورەیە، ئەو کەسانەی کە کۆنفرانسەکەیان کردیە زۆر تەقیمی یاساکەیان کردیە، زۆر دەستخۆشیان کردیە، لە پەرلەمانی کوردستان کە توانی ئەم یاسایەی دەرچوێنێ، بە تایبەتی دوو ماددەی زۆر گرنگی تێدایە، ماددەی 14 دەڵێ: ئەگەر ئەو کەسەی بە تاوانی تیرۆر، کاری تاوانەکەی بێ تاوان دەرچوو، بۆی هەیە داوای قەرەبووی ئەو زیانە جەستەیی و نا جەستەییە بکاتەوە کە لێی کەوتووە لە ئەنجامی پێشیل کردنی ئەو مافە مرۆییانەی کە لە دەستوور و یاساکاندا هاتوون، هەروەها ماددەی 15 دەڵێ: حکومەتی هەرێمی کوردستانی عیراق دەستەبەری چاودێری خانەوادەی قوربانیانی کردەوە تیرۆرەکانیان دەکات و قەرەبووی زیانەکانیان دەکاتەوە، ئەگەر بگەڕێنەوە سەر قانونی موکافەحەی عیراقی، ئێمە قانونێکی کاتیمان دانایە، کاتی خۆی دوو ساڵ دانرا بۆ ماوەکەی، دوایی لەسەر تەلەبی ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان، لە پەرلەمانەوە ماوەکەی درێژ کراوە بۆ دوو ساڵی تر، بەڵام قانونی موکافەحەی عیراقی، قانونێکی دائیمیە و بەردەوامیشە نا وەقتیە، بۆ ماوەیەکی کاتی ئیشی پێ بکرێ، ئەوە بوو تێبینیەکانی من لەسەر قسەکانی برادەران، ئەندامانی پەرلەمان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئکیدەن بۆ قسەی برادرانی لێژنەی یاسایی، من پێم باشە کورتەیەك لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن باس بکەم، برادەران باسیان لەسەر ئەوە کرد کە کێ شەرعیەتی یاسای جێبەجێکردنی ئەم یاسایەی هەیە؟ راستە ئەم یاسایە جێبەجێ کراوە و باس لە ئەخیرەکەی کراوە کە لە ئەنجومەنی وەزیران و هەموو وەزارەتەکان پێویستە لەسەریان جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بدەنە ئەستۆی خۆیان و بە تەئکید لەم وەزارەتانە، وەزارەتی داد و وەزارەتی ناوەخۆ بەشێکن لە ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان و موتەزامنن، شەرعیەتی ئەم یاسایە، راستە ئەگەر قەصد لەوە بێ دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم لێکۆڵینەوەی تێدا ئەکەن، بەڵام با باشی بزانن دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم هەمووی دادوەری تایبەتی خۆی هەیە، ئەم دادەوەرانە دادوەری حقوقین، تەعین کراون و دەوارتی خۆیان بینیوە، یاساییین لە وەزارەتی عەدل و لە

سولْتەی قەزائیەوە فەرمانی تەعین کردنیان بۆ دەرچووە، هەر تەحریکێك لە هەر کارێك و لە هەر کێشەیەك و لە هەر زاهیرەیەکی تیرۆر بکرێ، ئەو حاکم تەحقیقە لەهەر دەزگایەکی ئاساییش بێ، لەناو مەحکەمە ئیعتیادیەکانی ناو حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بێت، قەرارەکانیان کۆتایی نیە و قەرارەکانیان بە گوێرەی یاسا خازیعە بۆ جۆرەها توروقی تەعن لەبەردەم مەحکەمەی تەمییز و لەبەردەم ریئاسەی جینایات، ئیتر مەحکەمەی جینایاتی هەرێمی کوردستان خاصن بە بینینی ئەم قەزیانە، ئەم قەزیانە کە بە تیرۆر ناو ئەبرێ، لە هیچ دادگایەکی تایبەتی سەیر ناکرێ، چونکە ئێمە لە کوردستاندا دادگای تایبەتیمان نیە، دەزگای لێکۆڵینەوەی تایبەتیمان نییە، تەنیا ئەو دادگایانە هەیە کە ئێستا لە هەرێمی کوردستان قەراراتی پێ دەردەکات و قەراراتی ئەوانیش جارێکی دیکە خازیعی چەند رێگایەکی تەعن و تەعن لێدانە لەبەردەم دەزگای دادوەری باڵاتر لە هی خۆیان بکات، ئەو حوکمانەی کە دەردەچێ لەم زاهیرەی تیرۆرە ئیکتیسابی قەتعی دەکات و تیرۆرستان بە ئەنجامی یاسایی خۆیان ئەگەن، لەبەر ئەوەی من پێم باش بوو ئەو روونکردنەوەیە لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن و ئەو جیهەتەی کە جێبەجێی ئەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس بۆ هەموو ئەو بیر و بۆچوونانەی هەڤاڵان و بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە داکۆکی لەسەر درێژ کردنەوەی ئەم پرۆژە یاسایە دەکەین، چونکە حەز دەکەین ئەو ئەمن و ئیستیقرارەی لە هەرێمی کوردستاندا هەیە لە ئەنجامی پشت بەستن بەو یاسایە لە لایەن دام و دەزگا پەیوەندیدارەکانە، کە توانیویانە ئەو سەقامگیریە بەرقەرار بکەن، ئەگینا خەتەری جیددی ئیرهاب، تیرۆرستان لەسەر ئێمە هەیە و هەمیشە لە هەوڵدان بۆ شێواندنی ئەم بارو دۆخە، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی تر ئەگەر نکۆڵی لە شێوەی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە کە بەدی بکرێ، ئێمەی پەرلەمان بە تایبەتی ئەو لێژنانەی کە پەیوەندیدارن، دەتوانین بەدواداچوون بۆ هەر حاڵەتێك بکەین کە بینیمان یاسایەکە پێشیل کراوە، یان مافی کەسێك پێشیل کراوە، لە کۆتاییدا بۆ تێبینی خوشکە بێریڤان کە دەڵێ، هەردوو راپۆرتەکان جیاواز بوون، شەرت نیە راپۆرتی دوو لێژنە دەقا و دەق وەکو یەك بێ، هەر یەك تەعبیر لە راو بۆچوونی خۆی دەکات لە نەتیجەی موناقەشەکان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێزان ئێستا وازیح بوو لە لای هەمووتان، لە موداخەلەکان، هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز داوایان کرد ماوەکە بکرێتە دوو ساڵ، هەندێکیش داوایان کرد بکرێتە یەك ساڵ، هەندێکیش رەفزیان

کرد، بۆیە ئێستا ئێمە مەبدەئی گۆڕینی وەختەکە کە لێژنەی یاساییش کە لەگەڵی پێشنیارەکەیان سەحب کرد، کێ لەگەڵ مەبدەئی گۆڕینەکەیە، تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، لە سێ ساڵ ببێتە دوو ساڵ مەسەلەن، ئەوەل مەبدەئەکە، تەمدید ئەخەینە ئەخیری، بەڕێزان، ئەو بەڕێزانەی کە رەفزیان کرد، مەجموعەیەك لە ئەندامانی پەرلەمان بوون، ئێستا مەبدەئی رەفزەکە ئەخەینە دەنگدانەوە، نوقتەی نیزامیت هەیە؟، کەرمکە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا پێشنیارەکەی لێژنەی یاسایی سەحب کرایەوە، بەڵام وەکو پێشنیاری لێژنەی ناوەخۆ ئیستیناد کرایە سەری، لێژنەی ناوەخۆ بۆ دوو ساڵ نیە، بۆ کۆتایی 2011یە، یەعنی بۆ سەرەتای 2011یە، یەعنی ساڵێك و شەش مانگ دەکات هینەکەی ئێمە، کەواتە نە دوو ساڵەکە ماوە و نە سێ ساڵەکە ماوە، ساڵ و شەش مانگەکە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

رەجائەن، زۆر بەڕێز هەبوو وتیان دوو ساڵ بێ، مەجموعەیەکی تر هەبوو وتیان یەك ساڵ بێ، مەجموعەیەك هەبوو وتیان رەفز بکرێ تەمدیدەکە، یەك کەس شەش مانگ بوو، ناوەکانم نووسیوە تکایە دانیشە، یەك کەس بوو، باشە پێشنیارەکەی جەنابیشت دەخەینە سەری، ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەم پرۆژەیە رەفز بکرێ، تکایە دەستی بەرز بکات؟، 21 کەس لەگەڵ ئەوەیە رەفز بکرێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە رەفز نەکرێ؟، بە زۆرینەی دەنگ ئەوە مایەوە، ئێستا مەبدەئی گۆڕینەکە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ماوەکە دوو ساڵ بێت، تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، حیسابی ناوێ، چونکە دیارە زۆرە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دوو ساڵ نەبێ؟ تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، باشە حیسابی دەکەین لەبەر خاتری ئێوە بۆ ئەوەی ببینن کە چەند ئەزعافە، کێ لەگەڵ ئەوەیە دوو ساڵ بێ ،تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، 63 کەس لەگەڵ ئەوە دایە کە دوو ساڵ بێ، چەند کەس لەگەڵ ئەوەیە کە دوو ساڵ نەبێ؟، چەند کەس لەگەڵە کە دژ بێت؟، دوایی ئەوەی تر دەخەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵ ئەوەیە کە دوو نەبێ؟، نا جارێ یەك، و دوایی ئەیخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دوو نەبێ؟، 27 کەس، بۆیە دوو پەسند کرا بە 63 دەنگ، زۆر سوپاس، ئێستا ماددەکە تکایە ئاخیر جار بیخوێننەوە لەگەڵ صیاغەی تازەتان بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارەی (3)ی ساڵی 2006 تا 2012/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى : يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 16 / 7/ 2012 . بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کێ لەگەڵدایە، تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەی دوو کەرەمکە.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقی ماددەکە تەئید دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئیدی دەقی ماددەکە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کەس موداخەلەی هەیە؟ نیە، ئێستا ئاخیر جار بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية: على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویسته لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان، حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان كێ لەگەڵە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، زۆر سوپاسن كێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند كرا، 7 كەس لەگەڵدا نیە، بۆ ماددەی سێ تكایە.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی 2010/7/17 ەوە كاری پێدەكرێت و لە رۆژنامەی فەرمی وەقائیعی كوردستاندا بڵاودەكرێتەوە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حیدەری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەكەین و هیچ مولاحەزەمان نیە و تەئیدی ماددەكە دەكەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش تەئیدی دەقی ماددەكە دەكەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، كەس موداخەلەی هەیە لەسەری؟ نیە، ئێستاش ئاخیر جار بیخوێننەوە، ئەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئـهم ياسـايه لـه رۆژى 2010/7/17 ەوە كـارى پێـدەكرێت و لـه رۆژنامـەى فـەرمى وەقـائيعى كوردسـتاندا بلاودەكرێتەوە.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

بەڕێزان كێ لەگەڵدايه تكايه دەستى بەرز بكات؟، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نيه؟، به زۆرينەى دەنگ پەسـند كرا، 16 كەس دژە، بۆ ئەسباب موجيبه تكايه.

بەڕێز عمر عبدالرحمن على:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قـانون مكافحـة الارهـاب موجبـا وحمايـة لحيـاة مـواطنى الاقليم وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم، فقد شرع هذا القانون.

به زمانى كوردى:

هۆيەكانى دانانى ئەم ياسايه

لەبـەر چـەند هۆكارێـك كـه بـەردەوام بـوونى سـەپاندنى حوكمـەكانى ياسـاى بەرەنگاربوونـەوەى تـيرۆر بـه پێويسـت رادەگرێـت، هـەروەهاش بـۆ پاراسـتنى سـەر و مـاڵ و مـوڵكى هاووڵاتيـانى هـەرێم و ئاسـوودەيى و سەقامگيريان، ئەم ياسايه دانرا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ياسايى رەئيتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەيدەرى:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى له ئەسباب موجيبه دەكەين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ناوەخۆ رەئيتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى له هۆكارە پێويستەكان دەكەين و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان: